

Klimatska diplomacija

Udovčić, Mirela

Professional thesis / Završni specijalistički

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, The Faculty of Political Science / Sveučilište u Zagrebu, Fakultet političkih znanosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:114:536604>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom](#).

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-28**

Repository / Repozitorij:

[FPSZG repository - master's thesis of students of political science and journalism / postgraduate specialist studies / dissertations](#)

Sveučilište u Zagrebu
Fakultet političkih znanosti
Poslijediplomski sveučilišni
specijalistički studij Vanjska politika i diplomacija

Mirela Udovčić

KLIMATSKA DIPLOMACIJA: LOBIRANJE MALIH PACIFIČKIH
OTOČNIH DRŽAVA

ZAVRŠNI SPECIJALISTIČKI RAD

Zagreb, rujan 2024.

Sveučilište u Zagrebu
Fakultet političkih znanosti
Poslijediplomski sveučilišni
specijalistički studij Vanjska politika i diplomacija

KLIMATSKA DIPLOMACIJA: LOBIRANJE MALIH PACIFIČKIH OTOČNIH DRŽAVA

ZAVRŠNI SPECIJALISTIČKI RAD

Mentorica: Izv. prof. dr. sc. Đana Luša

Studentica: Mirela Udovčić

Zagreb, rujan 2024.

Izjavljujem da sam završni specijalistički rad „Klimatska diplomacija: lobiranje malih pacifičkih otočnih država“, koji sam predala na ocjenu mentorici Izv. prof. dr. sc. Đani Luša, napisala samostalno i da je u potpunosti riječ o mom autorskom radu. Također, izjavljujem da dotični rad nije objavljen ni korišten u svrhe ispunjenja nastavnih obaveza na ovom ili nekom drugom učilištu, te da na temelju njega nisam stekla ECTS bodove.

Nadalje, izjavljujem da sam u radu poštivala etička pravila znanstvenog i akademskog rada, a posebno članke 16-19. Etičkoga kodeksa Sveučilišta u Zagrebu.

Mirela Udovčić

ZAHVALE

Sinu Karlu i kćeri Ana Tereziji,
neka uvijek hrabro vjeruju u sebe i svoje mogućnosti
bez odustajanja od vlastitih ciljeva, snova i nadanja...

Veliku zahvalu upućujem mojoj mentorici, Izv. prof. dr. sc. Đani Luša, na prihvaćenom mentorstvu, ukazanom povjerenju, vodstvu, podršci i pomoći tijekom izrade ovog rada.

Generalnom konzulu Republike Hrvatske u Zürichu, mr. sc. Slobodanu Mikacu, dipl. iur., zahvaljujem na uvijek neupitnoj potpori i razumijevanju tijekom izvršavanja obveza na poslijediplomskom specijalističkom studiju.

Bez podrške supruga Venca i roditelja Antuna i Nevenke, realizacija studija bila bi naprosto nezamisliva. Ova zahvala je simbolična, oni znaju koliko mi je ovo sve značilo.

Zahvaljujem svim profesorima smjera Vanjska politika i diplomacija, na stečenim dodatnim i bitno proširenim postojećim znanjima iz oblasti koju profesionalno obavljam gotovo dvadeset i pet godina.

Posebno, hvala kolegama koji su mi olakšali put od prvog do zadnjeg dana studija, a osobito Heleni Jendričko, Valnei Cigler, Mirzi Hebibu i Petri Barać.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. TEORIJSKO METODOLOŠKI OKVIR	3
2.1. Definiranje klimatske diplomacije.....	3
2.2. Osnovne karakteristike malih pacifičkih otočnih država.....	4
2.3. Definicija lobiranja kao diplomatske strategije.....	5
3. KLIMATSKA DIPLOMACIJA I KONFERENCIJE UN-a O KLIMATSKIM PROMJENAMA	7
3.1. IPCC – Međuvladin panel za klimatske promjene.....	8
3.2. Kronološki pregled i glavni zaključci konferencija UN-a o klimatskim promjenama...9	
3.2.1. Prva konferencija UN-a o čovjeku i biosferi, Stockholm, 1972.....	9
3.2.2. Druga konferencija UN-a o okolišu i razvoju, Rio de Janeiro, 1992.....	11
3.2.3. Milenijsko zasjedanje Opće skupštine UN-a, 2000.....	13
3.2.4. Svjetski summit o održivom razvoju, Johannesburg, 2002.....	14
3.2.5. Konferencija UN-a o održivom razvoju, Rio de Janeiro, 2012.....	14
3.2.6. Agenda UN-a 2030.....	15
3.3. Konferencija o klimatskim promjenama, Pariz, 2015.....	17
4. LOBIRANJE MALIH PACIFIČKIH OTOČNIH DRŽAVA I KLIMATSKA DIPLOMACIJA U OKVIRU COP-a	18
4.1. Položaj malih pacifičkih otočnih država unutar UN-a.....	19
4.2. Koalicijska lobiranja malih pacifičkih otočnih država u okviru UN-a	20
4.3. Lobistički blokovi.....	21
4.4. Glas Pacifika	22
4.5. Odabrani slučajevi pregovora i lobiranja na COP-ovima.....	25
5. ZAKLJUČAK	30
6. POPIS LITERATURE	31
7. PRILOZI	34
8. SAŽETAK I KLJUČNE RIJEČI	42

POPIS ILUSTRACIJA

Popis slika

Slika 1. Male pacifičke otočne države.....	4
Slika 2. Stockholmska konferencija 1972. godine	10
Slika 3. 17 Ciljeva održivog razvoja.....	15
Slika 4. Logo LDC, AOSIS i CVF.....	24
Slika 5. Tuvalu – otok u nestajanju.....	26
Slika 6. Sa sastanka COP-a 28 u Dubaiju.....	28

Popis tablica

Tablica 1. Najugroženije države na porast razine mora.....	18
Tablica 2. Kronološki prikaz zasjedanja konferencije stranaka COP-a.....	29

Popis priloga

Prilog 1. PSIDS – priprema za COP-21, 2014. godine.....	34
Prilog 2. Raspored sastanaka na COP-28 u Dubaiju, 2023. godine.....	38

Popis kratica

AOSIS – Savez malih otočnih država
COPs – Članice konferencije stranka
CVF – Klimatski forum najranjivijih zemalja
FRDP – Okvir za otporni razvoj Pacifika
IPCC – Međuvladin panel o klimatskim promjenama
LDC – Organizacija najslabije razvijenih zemalja
PSIDS – Male pacifičke otočne države u razvoju
SIDS – Male otočne države u razvoje
SDGs – Ciljevi održivog razvoja
UN – Ujedinjeni narodi
UNDP – Program Ujedinjenih naroda za razvoj
UNEP – Program Ujedinjenih naroda za okoliš
UNFCCC – Okvirna konvencija UN-a o klimatskim promjenama
WMO – Svjetska meteorološka organizacija

1. UVOD

Jedna od najozbiljnijih prijetnji čovječanstvu današnjice te vodeći izazov sigurnosti u svijetu, klimatske su promjene uzrokovane globalnim zagrijavanjem. „Sigurnost ne uključuje samo vojne prijetnje, nego i rizike od bolesti, siromaštva, suše, gubitka biološke raznolikosti, porasta razine mora, oštećenja ozona i drugih klimatskih pitanja“ (Warming, 2005:84). Glavna je posljedica klimatskih promjena povećanje temperature planeta te varijacije klime koje se očituju ekstremnim vremenskim prilikama.

Iako postoje velike regionalne razlike u posljedicama klimatskih promjena, neki dijelovi svijeta, a osobito male pacifičke otočne države, teže su pogođeni promjenama. Topljenjem ledene mase na polovima predviđa se nestanak teritorija većeg dijela malih pacifičkih otočnih država te je u budućnosti na tom području moguće očekivati i scenarije praćene nemirima, siromaštvom i masovnim migracijama. Prepoznavanje i suočavanje sa širokom problematikom klimatskih promjena, osobito posljednjih godina, postaje sve značajnije područje političkog interesa od najviših državnih do lokalnih razina, dok klimatska diplomacija zauzima sve važnije mjesto u multilateralnim pregovorima.

Kroz neupitnu potporu politici i mnogobrojnim međuvladinim koordinacijama i udruženjima, Organizacija ujedinjenih naroda (UN) neprestanim javnim zagovaranjem pomaže čovječanstvu da potakne klimatsku stabilnost. U tom smislu, na globalnoj razini, sprječavanje i prilagodba prema klimatskim ugrozama malih pacifičkih otočnih država podrazumijeva konstantno djelovanje, sveobuhvatan pristup te poduzimanje hitnih akcija s prvenstvenim ciljem sprečavanja, predviđanja, izbjegavanja ili umanjivanja klimatskih utjecaja putem klimatske diplomacije. Klimatska diplomacija obuhvaća multilateralni dijalog, sumite, međunarodne konferencije i brojne sastanke na vrhu, koje čine najviši državni dužnosnici i predstavnici vlasti i diplomatskog osoblja s jedne, te mnogobrojnih udruženja, saveza i lobista s druge strane.

Obradom navedene teme završnog poslijediplomskog specijalističkog rada, želi se istaknuti uloga i značaj diplomacije i lobiranja u kontekstu klimatskih promjena i ugroze malih pacifičkih otočnih država, s posebnim osvrtom na rad konferencije UN-a o klimatskim promjenama.

Rad je podijeljen u tri cjeline, a polazi od teze važnosti složenog koncepta globalne diplomatske borbe i lobiranja malih pacifičkih otočnih država na godišnjim sastancima vlada država članica pri UN-u (COP) protiv klimatskih promjena, osobito vezanih uz pitanje elementarne

egzistencije i ugroze teritorija, njihove prevencije te nastojanju prilagodbe u novonastaloj klimatskoj situaciji.

U prvom dijelu rada predstavljen je teorijsko metodološki okvir istraživanja, diferenciraju se i analiziraju temeljni pojmovi rada, definira se klimatska diplomacija, lobiranje kao važna strategija diplomatskih pregovora te se opisuju osnovne karakteristike malih pacifičkih otočnih država. Ujedno se i problematizira nastavak negativnog trenda klimatskih promjena, od čijeg se utjecaja procjenjuje nestanak teritorija većeg dijela malih pacifičkih otočnih država.

U drugom dijelu rada, kronološkom elaboracijom istražuju se i sistematiziraju sve dosadašnje klimatske konferencije UN-a, uključujući i njihove najvažnije zaključke, kojima se detaljno prikazuje i naglašava važnost zajedničkog djelovanja na globalnoj razini. UN kao glavni akter u sprječavanju klimatskih promjena na svjetskoj razini, od prve konferencije u Stockholmu 1972. godine do zadnje u Dubaiju 2023. godine, nastoji istaknuti i osobito ukazati vidljivima ozbiljnost prema problematici na Pacifiku.

U trećem dijelu rada kroz metodu studija slučaja prikazuju se naponi diplomacije malih pacifičkih otočnih država u lobiranju na godišnjim sastancima pri UN-u, gdje upravo zbog specifičnih potreba i izazova lobiranje dobiva na izuzetnoj važnosti.

U radu se koriste kombinacije općih metoda istraživanja, analize i sinteze, deskripcije, komparacije i kompilacije podataka prikupljenih iz stručne i znanstvene literature, te provjerenih internetskih izvora. Metoda deskripcije omogućava objašnjenje i analizu važnijih obilježja činjenica i procesa, njihovih zakonitosti, uzročnih veza i odnosa, kako bi se lakše razumjele same činjenice i proces, ali i uz njih kasnije poduzete akcije. Metoda analize sadržaja predstavlja temeljnu metodu korištenu u ovom radu, kojom se ukazuje na teorijsku podlogu istraživnog procesa i institucija s ciljem detektiranja određenih pravilnosti te smještanja procesa u fokus teorijskih okvira discipline međunarodnih odnosa (Luša, 2011:10). Analiza sadržaja je „postupak proučavanja i raščlanjivanja verbalne ili neverbalne građe kojim se nastoje uočiti njezine osobine i poruke“ (Lamza, Posavec, 2011:105). U konačnici metoda sinteze upućuje na verificiranje činjenica i procesa te pripomaže završnom razmatranju i formuliranju konačnih saznanja dobivenih temeljem provedenog znanstvenog istraživanja (Luša, 2011:10).

2. TEORIJSKO METODOLOŠKI OKVIR

2.1. Definiranje klimatske diplomacije

Klimatska kriza, prepoznata kao jedan od najvećih izazova 21. stoljeća, globalni je problem koji traži jaču ulogu i angažman država na razini međunarodne politike putem klimatske diplomacije. U širem smislu, klimatska diplomacija je javna, u najvećoj mjeri preventivna diplomacija, u prvom redu zbog velikog utjecaja na svjetski mir i sigurnost (IPCC, Climate Change, 2021).

Klimatska diplomacija obuhvaća korištenje svih diplomatskih alata za jačanje funkcionalnosti međunarodnog režima klimatskih promjena i za ublažavanje negativnih učinaka koje rizici od klimatskih promjena predstavljaju za mir, stabilnost i prosperitet. Osim toga, klimatska diplomacija podrazumijeva korištenje pitanja klimatskih promjena za promicanje i drugih vanjskopolitičkih ciljeva kao što su izgradnja povjerenja i mira između država ili jačanje multilateralizma. Zahtijeva i pripremu odgovarajuće strategije procjene rizika i upravljanja rizikom na globalnoj strateškoj razini (Dimitrov, 2015: 98).

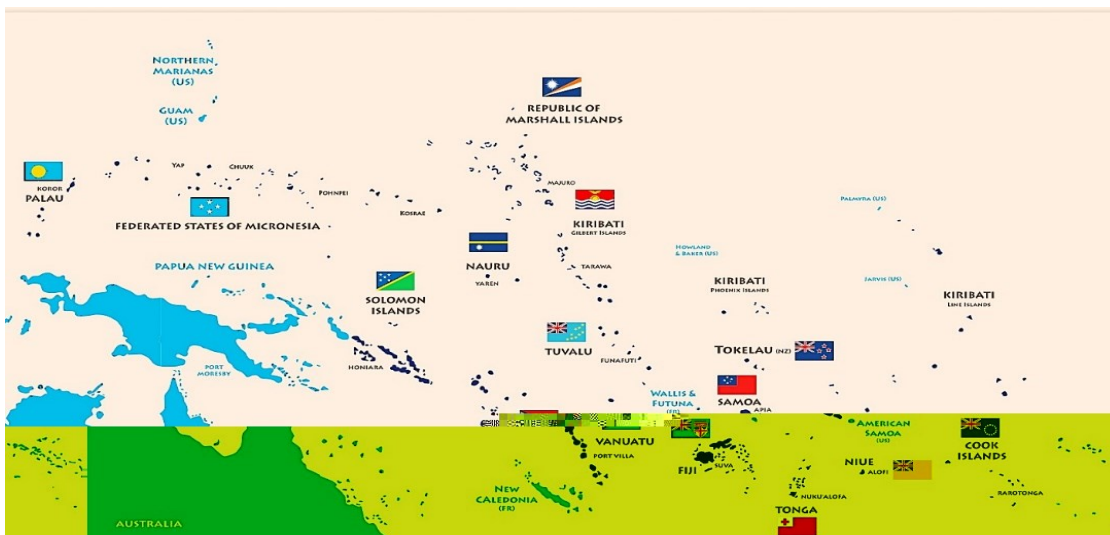
Iako pregovori o klimatskim promjenama pod okriljem UN-a predstavljaju vrstu pregovora na najvišoj državnoj razini, često se čini da je klimatska politika na međunarodnoj razini uvelike ograničena na pregovore unutar Okvirne konvencije UN-a o promjeni klime. U sjeni tih pregovora, osobito u posljednjim desetljećima, razvijao se novi pristup koji spaja klimu i vanjsku politiku. Zagovornici spomenutog pristupa, nazivajući ovaj spoj klimatskom diplomacijom, tvrde da je suočavanje s klimatskim promjenama samo po sebi politička borba u kojoj bi klasični diplomatski instrumenti trebali igrati veliku ulogu. Pristup se smatrao osobito prihvatljivim, jer su izazovi koje donose klimatske promjene vrlo veliki, a rješenja imaju dalekosežne posljedice te se podrazumijeva i da razgovor o klimi mora biti diplomatski (Rüttinger, Sharma, 2016:84-87). Kao kombinacija klimatske i vanjske politike, klimatska diplomacija služi kao sučelje rasprava o nacionalnim interesima i međunarodne suradnje po pitanju klimatskih promjena (Mabey, Gallagher, Born, 2013:5-9).

„Klimatska diplomacija je grana politike koja se bavi odnosima između država; umijeće predstavljanja interesa zemlje u međunarodnim pregovorima, koje se isključivo odnosi na pitanja vezana uz ublažavanje utjecaja klimatskih promjena na život na planetu Zemlji“ (Tadić, 2023:1-4).

Klimatska diplomacija ima jednu specifičnost što je razlikuje od drugih, a očituje se u tome što su sastanci Okvirne konvencije jedan od posljednjih preostalih foruma u svijetu gdje su sve zemlje, bez obzira njihove veličine, zastupljene na istoj osnovi i imaju jednako pravo glasa s najvećim svjetskim gospodarstvima i najvećim svjetskim državama. Svih 193 zemalja ima ravnopravnu zastupljenost na sastancima (Ibid: 6). Uzimajući u obzir međusektorska pitanja, klimatska diplomacija bavi se implikacijama klimatskih promjena na sigurnost i stabilnost. Rano djelovanje u vezi sa sigurnosnim rizicima klimatskih promjena zahtijeva snažnu mrežu partnera, uključujući predstavnike civilnog društva i privatnog sektora. Međunarodna ekološka i klimatska diplomacija, bilateralna ekološka suradnja, kao i ekološka politika, mogu promicati dijalog i izgradnju povjerenja, čime se pridonosi regionalnoj stabilnosti. Klimatska diplomacija također znači davanje prioriteta klimatskim akcijama s partnerima širom svijeta – u diplomatskim dijalozima, javnoj diplomaciji i instrumentima vanjske politike (Dimitrov, 2015: 105-106).

2.2. Osnovne karakteristike malih pacifičkih otočnih država

U male pacifičke otočne države (Slika 1.) ubraja se četrnaest država, a to su: Cookovi Otoci, Fidži, Kiribati, Mikronezija, Maršalovi Otoci, Nauru, Niue, Palau, Samoa, Solomonovi Otoci, Tokelau, Tonga, Tuvalu i Vanuatu (EP, 2024).

Slika 1 - Male pacifičke otočne države Izvor: <https://unsdg.un.org/resources/united-nations-pacific-strategy-2018-2022>

Četnaest pacifičkih otočnih zemalja i teritorija ukupno pokriva 65.000 km² zemlje i imaju zajedničku populaciju od 2,54 milijuna ljudi raspršenih na 15 posto Zemljine površine. Njihova pojedinačna populacija kreće se od 900.000 stanovnika na Fidžiu do 1.500 stanovnika na Tokelau. Nauru ima potpuno urbano stanovništvo, dok je samo 18 posto Samoe urbano. Grupiraju se u regije Melanezije, Polinezije i Mikronezije.

U cijeloj regiji postoji nekoliko tipologija država s različitim obrascima naselja i gospodarstva, topografijom otoka i izloženošću riziku, a to zahtijeva detaljan pristup koji je specifičan za svaku zemlju. Indeks ljudskog razvoja pokazuje da neke države imaju visoku razinu razvoja poput Fidžija, Palaua, Samoe i Tonga, a drugi srednju. Kiribati, Solomonovi Otoci i Tuvalu klasificirani su kao najmanje razvijene zemlje (UNDP, 2022). Pacifički otoci jedinstveni su među naseljenim sredinama na Zemlji. Nalaze se u Tihom oceanu, geografski su mali, ali dovoljno veliki da imaju vlastiti politički, ekološki i kulturni identitet. Regija pacifičkih otoka važan je pokazatelj klimatskih promjena zbog porasta razine mora (Nunn, 2009:212-213).

Ljudi koji žive u tome području, već doživljavaju promjene i varijabilnost klime. Tuvalu, Kiribati i Maršalovi otoci u Tihom oceanu identificirani su kao ključna mjesta osjetljiva na dugoročno podizanje razine mora kao rezultat klimatskih promjena (IPCC, 2007).

U izvješću Svjetske Meteorološke Organizacije (WMO) od 18. kolovoza 2023. godine, upozorava se na porast utjecaja klimatskih promjena u jugozapadnom Pacifiku te da se porast razine mora i dalje povećava više od svjetskog prosjeka (wmo.int, 2024). Naprimjer, u otočnim zemljama Tihog oceana temperatura zraka rasla je između 0,08 i 0,20 °C po desetljeću tijekom posljednjih 50 godina dok je porast razine mora varirao diljem Pacifika i kretao se između 3 i 12 mm godišnje u razdoblju od 1993. godine i 2009. godine, što je više od svjetskog prosjeka (Leal Filho, 2017:4). Pacifički otoci se nazivaju i "Otoci koji nestaju", čiji je naziv proizašao iz izvješća Međuvladinog odbora za klimatske promjene kako bi se opisala ranjivost malih otočnih država u Tihom oceanu na porast razine mora kao rezultat klimatskih promjena (Cameron, 2011:876).

2.3. Definicija lobiranja kao diplomatske strategije

U gotovo svim razvijenim zemljama lobiranje je uokvireno u zakonskoj regulativi koja definira pojam lobista, lobiranja, lobirane osobe i korisnika lobiranja. Hrvatski Zakon o lobiranju određuje lobiranje kao svaki oblik usmene ili pisane komunikacije prema lobiranoj osobi, kao dio strukturiranog i organiziranog promicanja, zagovaranja ili zastupanja određenih interesa ili prenošenja informacija u vezi s javnim odlučivanjem, radi ostvarivanja interesa korisnika lobiranja (Zakon o lobiranju, NN 36/2024).

U širem smislu, lobiranje je neslužbeno djelovanje u nečiju korist, odnosno pokušaj utjecanja na odluke nagovaranjem ili prikrivenim pritiskom. Može se odnositi i na javne aktivnosti (kao što su demonstracije) ili javne poslovne aktivnosti raznih institucija (nevladinih organizacija, konzultantskih subjekata, raznih udruženja). U užem smislu, lobiranje se može odrediti kao aktivnost kojom se pokušava uvjeriti nekoga u vladajućoj strukturi, obično izabranog člana vlade, kako bi podržao zakone ili pravila koja daje nekoj zajednici, organizaciji ili industriji određenu prednost pred ostalima (Transparency.hr, 2020).

U širem smislu, prema definiciji Diplomatskog rječnika (Berridge, Lloyd, 2012), lobiranje je vršenje pritiska na zakonodavnu ili izvršnu vlast zbog ostvarenja interesa određenih skupina. U užem smislu, kroz lobiranje, pojedinci ili organizacije nastoje promijeniti ili donijeti određene zakone, politike ili odluke od strane vlasti na način koji odgovara njihovim interesima ili stajalištima. Dobro lobiranje obično znači uključivanje lobista u najranijim fazama formuliranja neke politike (Zetter, 2014:3-5).

Često su veleposlanstva u velikoj mjeri uključena u lobiranje, zbog izgradnje povoljnog mišljenja o interesima svoje države među onima koji su utjecajni. Ciljevi mogu biti različiti, od pripreme terena za nove pregovore, dopunjavanje pregovora koji se vode ili pokušaja utjecanja na glasovanje u UN-u. U brojnim državama smatra se da je lobiranje najvažniji posao veleposlanstva, te da diplomatsko lobiranje predstavlja posebnu vrstu kontakta i komunikacije diplomata sa važnim i utjecajnim predstavnicima vlasti zemlje primateljice posredno, putem lobista, a može se obavljati i neposredno u međunarodnim organizacijama. Diplomati i lobisti u većini slučajeva smatraju se strateškim partnerima te prema potrebi koriste njihove usluge (Berridge, 2022).

3. KLIMATSKA DIPLOMACIJA I KONFERENCIJE UN-A O KLIMATSKIM PROMJENAMA

Nakon diferenciranja i analiziranja temeljnih pojmova rada, te problematiziranja nastavka negativnog trenda klimatskih promjena, u ovom dijelu rada prikazuju se sve dosadašnje klimatske konferencije UN-a.

Do 70-ih godina prošlog stoljeća, politika prema okolišu, i posljedično prema klimatskim promjenama, uglavnom se odnosila na tehničke mjere koje doprinose zaštiti ljudskog zdravlja u smislu kontrole pitke vode, mjerama protiv onečišćenja zraka i tla, a počele su se poduzimati i prve mjere u vezi s očuvanjem i zaštitom prirode.

Zahtjevi da se pitanje zaštite okoliša i klimatskih promjena stave u prvi, dakle, globalni plan, dobivaju sve jači odjek u javnosti dodatno potaknuti ekološkim katastrofama, koje su se počele događati širom svijeta. Svijest o ekološkim katastrofama svoj najsnažniji utjecaj dosegla je 22. travnja 1970. godine, kada se na demonstracijama protiv zagađenja Zemlje diljem SAD-a okupilo dvadeset milijuna ljudi. Od tada, više nisu bile dovoljne samo jednostrane akcije država ili donošenje propisa na nacionalnoj razini, već je bilo potrebno hitno sustavno i plansko djelovanje država na međunarodnoj razini, koje uključuje i međunarodnu političku suradnju, a 22. travnja proglašen je Danom planeta Zemlje (Earthday.org, 2018).

Upravo u to vrijeme, na globalnoj razini, UN je prihvatio ozbiljnost problema vezanih uz klimatske promjene. Od prve Konferencije u Stockholmu 1972. godine, do zadnje u Dubaiju 2023. godine, putem svojih tijela i programa nastoji organizirati, postaviti standarde, okupiti, osnažiti, prilagoditi, a osobito ukazati vidljivima probleme koji nastaju klimatskim promjenama. Organiziranjem i održavanjem brojnih međunarodnih konferencija od 1970-ih godina, najprije o okolišu, a zatim i o klimatskim promjenama na kojima je osobito aktivna klimatska diplomacija, te donošenjem značajnih dokumenata, UN daje kontinuirani, značajan doprinos o stanju klimatskih promjena na globalnoj razini.

Koncept klimatskih promjena, kao čimbenik u oblikovanju međunarodnih odnosa, ubrzano dobiva na važnosti nakon rasprave održane u Vijeću sigurnosti UN-a u srpnju 2011. godine. Osim promicanja klimatskih aktivnosti i implementacije mjera vezanih uz sprječavanje i

suzbijanje posljedica klimatskih promjena, klimatska diplomacija danas uključuje i rasprave u pitanjima klimatskih promjena i s njima vezane aspekte međunarodne sigurnosti.

UN je jedan od glavnih aktera politike sprječavanja klimatskih promjena, pritom uvodeći visoke standarde radi očuvanja prirodnih resursa i smanjivanja negativnih posljedica ljudskog djelovanja na okoliš. Paralelno, vodi brigu i o postizanju održivog ekonomskog razvitka.

Iako Preambula Povelje UN-a predlaže da UN mora 'promicati društveni napredak i bolje standarde života u većoj slobodi' i iako se UN sastoji od 193 suverene države, oni nisu svjetska vlada pa stoga ne donose zakone, ali su bitna komponenta globalnih napora za rješavanje sukoba i svjetskih problema koji predstavljaju izazov za čovječanstvo. Za neke znanstvenike, UN ostaje najučinkovitiji sustav međunarodnog poretka koji dopušta vladama da se međusobno savjetuju u nadi da će raditi zajedno (Goudling, Maitland, 1999).

3.1. IPCC – Međuvladin panel za klimatske promjene

Ujedinjeni narodi 1988. godine klimatske promjene proglašavaju „zajedničkom brigom čovječanstva“ i stvaraju Međuvladin panel o klimatskim promjenama (IPCC). Od svojeg nastanka, IPCC je otvoren i eksplicitan u nastojanju da stvori znanstveni konsenzus o klimatskim promjenama a posebno o ulozi ljudi na zemlji (Hulme, Mahony, 2010:706-707).

IPCC je institucija UN-a odgovorna za konkretne akcije vezane uz smanjenje stakleničkih plinova, odnosno klimatske promjene. Svijetu, u obliku izvješća, od kojih je prvo objavljeno 1990. godine, predstavlja ne samo rezultate mjerenja stakleničkih plinova, već znanstvene spoznaje, procjene i prognoze klimatskih promjena i njihovih učinaka, predvidljive buduće rizike te moguće opcije prilagodbe i mjere ublažavanja. IPCC procjene pišu stotine vodećih znanstvenika koji dobrovoljno ulažu svoje vrijeme i stručnost u izradu. Izvješća IPCC-a prolaze kroz više krugova izrade i pregleda, kako bi se osiguralo da su sveobuhvatna i objektivna te da su izrađena na otvoren i transparentan način. I tisuće drugih stručnjaka doprinose izvješćima djelujući kao recenzenti te osiguravajući da izvješća odražavaju cijeli niz stajališta znanstvene zajednice. Procjene IPCC-a pružaju znanstvenu osnovu za vlade na svim razinama da razviju politiku vezanu uz klimu, i one su temelj pregovora na Konferencijama UN-a. Te procjene su relevantne za politiku, ali ne propisuju politiku: one mogu predstavljati projekcije budućih klimatskih promjena na temelju različitih scenarija i rizika koje klimatske promjene

predstavljaju (IPCC, Climate Change 2021). U ključnom izvješću IPCC-a iz 2003. godine definitivno je potvrđeno da se temperatura na Zemlji zagrijava te da je utjecaj čovjeka na klimatski sustav jasno vidljiv (Lay, 2016:41).

Posljednje, 7. izvješće IPCC-a koje je objavljeno 21. ožujka 2024. godine¹, a na kojem su radile stotine znanstvenika iz cijeloga svijeta, daje jasan i ažuran pregled trenutnih znanstvenih podataka vezanih uz klimatske promjene, a posebno se usmjerava na male pacifičke otočne države. U izvješću se potvrđuje činjenica da je 2023. godina bila najtoplija godina zabilježena, s posebno zapanjujućim ekstremima u temperaturama oceana. Razine mora nastavljaju nemilosrdno rasti s posljedicama za male otočne države i nizinske obalne zajednice. Izvješće je pokazalo da će sa svakim korakom zagrijavanja svijet postajati sve opasniji. Nakon zagrijavanja od 1,5°C, ulazi se u nove rizike povezane s porastom razine mora, ekstremnijim vremenskim uvjetima i nesigurnošću hrane (IPCC, Climate Change 2024).

3.2. Kronološki pregled i glavni zaključci konferencija UN-a o klimatskim promjenama

3.2.1. Prva konferencija UN-a o čovjeku i biosferi, Stockholm, 1972. godine

Godine 1972. održana je u Stockholmu prva međunarodna konferencija koja se bavila isključivo pitanjima ispravnog upravljanja okolišem, a uključila je 113 država i predstavnike 19 međunarodnih organizacija. Na konferenciji je definiran program UN-a za zaštitu okoliša, čija je misija bila vođenje i poticanje partnerstva o brizi za okoliš te omogućavanje nacijama i stanovništvu poboljšanje kvalitete života (Nekić, Krajnović, 2014:44).

Konferencija je uspjela stvoriti novo ozračje i suradnju između država, osobito između razvijenih i zemalja u razvoju, te je nakon njenog završetka zaključeno mnogo međunarodnih ugovora posvećenih zaštiti i očuvanju okoliša. Najvažniji rezultat Stockholmske konferencije je deklaracija koja sadržava 26 načela vezanih uz ekološke probleme. Na konferenciji u Stockholmu osnovan je Program UN-a za okoliš (UNEP), kao rezultat prijedloga o stvaranju globalnog tijela koje bi djelovalo kao ekološka svijest sustava UN-a, a određen je za rješavanje

¹ Kompletno izvješće IPCC-a za 2023. godinu dostupno je na stranici: <https://www.ipcc.ch/2024/03/21/ipcc-chairs-copenhagen-climate-ministerial/>

pitanja zaštite okoliša na globalnoj i regionalnoj razini. UNEP koordinira razvoj dogovora i politike zaštite okoliša nadzirući globalni okoliš i pozivajući vlade i međunarodnu zajednicu na djelovanje po pitanju novo nastajućih problema zaštite okoliša (Hedlund, Ahlbom i dr. 1986:32-36). UNEP broji 193 države članice, a istaknuo se nakon 2012. godine, kada je Opća skupština UN-a dala mandat Programu za postavljanje globalne ekološke agende unutar sustava UN-a.

U svojstvu vodećeg globalnog tijela nastoji pronalaziti rješenja za klimatske promjene. UNEP koordinira svjetske napore da se suoči s najvećim ekološkim izazovima planeta. Pruža bezrezervnu potporu vladama država, a posebno zemljama u razvoju, kako bi sudjelovale u međunarodnim pregovorima te razvile institucije koje bi se bavile klimatskim promjenama i zaštitom okoliša. Potiče donositelje odluka u tijelima vlade, industrije i poslovnog svijeta na razvoj i usvajanje ekološki prihvatljivih politika (Slika 2.). Zahvaljujući UNEP-u pri odlučivanju i provođenju aktivnosti kojima neka organizacija ili tvrtka stvara vrijednost, treba sustavno, osim ekonomskih i društvenih činitelja, uzimati u obzir i činitelje vezane za održivi razvitak i sprječavanje klimatskih promjena (unep.org, 2024). Najvažniji doprinos UNEP-a na području malih pacifičkih otočnih država poticanje je znanstvenih, tehnoloških i socioekonomskih istraživanja (Binger, Khaka i dr. 2004:346). U razdoblju od 1972. godine, odnosno od završetka Stockholmske konferencije, do 1992. godine, međunarodna zajednica svjesna sve većih klimatskih problema, održava brojne skupove, sastanke, a pravo na siguran, zdrav i uravnotežen okoliš smatra se ljudskim pravom. Sve to čini veliki doprinos kontinuiranom razvoju svijesti o stanju i zaštiti okoliša na globalnoj razini (Un.org,1972).

Slika 2 - Stockholmska konferencija 1972. godine, Izvor: <https://yabaha.net>

Točno 50 godina nakon prve konferencije u Stockholmu 1972. godine, konferencija Stockholm+50 održana 2022. godine organizirana uz supredsjedatelja Keniju, zaključena je preporukama o daljnjim akcijama i davanjem jasnih te konkretnih preporuka za djelovanje na svim razinama, koje vlade i drugi dionici moraju poduzeti kako bi ispunili Agendu 2030 (novi Program globalnog razvoja do 2030. godine, u okviru kojeg je doneseno 17 ciljeva održivog razvoja), osobito za radnje potrebne za očuvanje ljudskog okoliša.

3.2.2. Druga konferencija UN-a o okolišu i razvoju, Rio de Janeiro, 1992. godine

Iako su se klimatske promjene prvi puta pojavile kao globalni problem UN-a 1972. godine, zbog čega je i sazvana prva konferencija, druga konferencija u Rio de Janeiru pružila je međunarodnu platformu kojom je podignuta medijska pozornost i politički interes za razvoj politika koje pridonose rješavanju ove globalne prijetnje (Warming, 2005:105).

Druga konferencija UN-a o okolišu i razvoju u Rio de Janeiru 1992. godine, održana je na dvadesetu obljetnicu prve konferencije u Stockholmu. Na jednom mjestu okupljeni politički vođe, diplomati, znanstvenici, predstavnici medija i nevladinih organizacija i udruga iz 179 zemalja svijeta, sastali su se s primarnim ciljem nastanka opsežne agende i novog nacrt za međunarodne akcije po pitanjima utjecaja čovjeka na okoliš i zaštite okoliša usmjerenih prema 21. stoljeću. Na konferenciji je donesena deklaracija iz Rija i Konvencija o biološkoj raznolikosti (Un.org, 2024).

Jedan od glavnih rezultata konferencije bila je Agenda 21, opsežan program djelovanja za sveukupni održivi razvoj u 21. stoljeću. Svjetske vođe usvojile su plan usmjeren na rješavanje problema razvoja i okoliša u kojem su predviđene aktivnosti na svim razinama na način da sve razine ovise jedna o drugoj praćenih sloganom „Razmišljati globalno – djelovati lokalno“. Agenda 21 predlaže međusobno usklađene akcije koje će razvoj učiniti održivim u gospodarskom, društvenom i ekološkom smislu. Predstavlja četrdesetak različitih područja djelovanja poput zaštite tla, šume, vode, zraka, ruralni razvitak, zbrinjavanje otpada itd., te navodi društvene grupe čije je djelovanje od ključne važnosti za održivi razvitak Zemlje, a to su djeca, mladež, žene, lokalne vlasti, sindikati, industrija, nevladine organizacije. U svakoj lokalnoj zajednici postoji mnogo različitih aktera u problematici zaštite okoliša, pa se od lokalnih jedinica i lokalnih vlasti, svakako očekuje, da se u ostvarenje održivog razvoja uključe

svim sredstvima. Upućen je poziv lokalnim razinama da izrade tzv. lokalne Agende 21, s temeljnim planom akcije za njihovo provođenje (Matešić, Pavlović i dr. 2015:84-87).

Svaki sudionik utječe na stanje okoliša u lokalnoj zajednici. Zbog toga bilo je potrebno postići dogovor oko ciljeva koji se žele ostvariti u zaštiti okoliša, te ih nastojati dostići zajedničkim radom i usklađivanjem pojedinačnih napora. Vizija Agende 21 odnosila se prema održivom razvoju na način da se isti mora događati tamo gdje žive i rade ljudi dakle, u općinama i gradovima, a samo njihovom zajedničkom suradnjom moguće je napraviti put djelovanja prema ciljevima održivog razvoja (Sustainabledevelopment.un.org, 2024).

Zaključak konferencije je, da je koncept održivog razvoja dostižan cilj za sve ljude svijeta, bez obzira na to jesu li na lokalnoj, nacionalnoj, regionalnoj ili međunarodnoj razini. Krajnji je cilj ove Konvencije (prema članku 2.), postići stabilizaciju emisije stakleničkih plinova u atmosferi na razini koja sprječava moguće opasno djelovanje na klimatski sustav (Ibid).

Konferencija je iznjedrila i mnoga velika postignuća od kojih je najveća donošenje Okvirne konvencije UN-a o promjeni klime (UNFCCC) (Kuyper, Schroeder i dr. 2018:348). Konvencija je potpisana na konferenciji u Rio de Janeiru 1992. godine, a stupila je na snagu 21. ožujka 1994. godine. Do sada je 198 država ratificiralo UNFCCC. Temeljni cilj konvencije je „... postignuti stabilizaciju koncentracija stakleničkih plinova u atmosferi na razini koja će spriječiti opasno antropogeno djelovanje na klimatski sustav. Ta razina treba se ostvariti u vremenskom okviru dovoljno dugom da omogući ekosustavu prilagodbu klimatskim promjenama, da se ne ugrozi proizvodnja hrane i da se omogući nastavak ekonomskog razvoja na održiv način“ (Unfccc.int, 2024).

Konvencija UNFCCC počinje priznanjem da su ljudske aktivnosti znatno povećale stakleničke plinove i uspostavlja zajedničku globalnu ekološku zabrinutost: „Zabrinuti smo da su ljudske aktivnosti značajno povećale atmosferske koncentracije stakleničkih plinova, da ta povećanja pojačavaju prirodni učinak staklenika te da će to u prosjeku rezultirati dodatnim zagrijavanjem Zemljine površine i atmosfere i može nepovoljno utjecati na prirodne ekosustave i čovječanstvo“ (UNFCCC, 1992:1). U konvenciji iz 1992. godine, male otočne države izričito su prepoznate među najosjetljivijima i najmanje sposobnima za prilagodbu klimatskom zatopljenju (Warming, 2005:109).

Zemlje koje su pristupile UNFCCC-u sastaju se jednom godišnje na konferencijama zemalja koje su potpisale konvenciju (COP). Na konferencijama COP je vrhovno tijelo Konvencije za

donošenje odluka, koje razmatra provedbu Konvencije i donosi odluke potrebne za promicanje učinkovite provedbe Konvencije (Unfccc.int, 2024).

Protokol iz Kyota iz 1997. godine dodatak je Okvirnoj konvenciji UN-a o promjeni klime. Donesen je i potpisan s ciljem smanjivanja emisije ugljičnog dioksida i drugih stakleničkih plinova koji nepovratno mijenjaju klimu. Potpisale su ga gotovo sve države svijeta, a stupio je na snagu 2005. godine. Za stupanje protokola na snagu bila je potrebna ratifikacija od najmanje 55 država, koje čine najmanje 55% svjetskih zagađivača. Tim protokolom, države potpisnice obvezale su se, da će u razdoblju od 2008. do 2012. godine smanjiti emisije stakleničkih plinova na 5,2 % u odnosu na baznu 1990. godinu. Interesantno je za spomenuti da bi, prema nekim znanstvenicima, stvarno smanjenje, kada ne bi bilo provedbe Kyotskog protokola i s obzirom na tekući trend porasta emisije stakleničkih plinova u odnosu na 1990. godinu, iznosilo 29%. Od razvijenih država svijeta, Protokolu nije pristupilo nekoliko država, među kojima i SAD (mingo.gov.hr, 2024).

3.2.3. Milenijsko zasjedanje Opće skupštine UN-a, 2000. godine

Tri godine prije Milenijskog zasjedanja, u New Yorku održala se konferencija o petogodišnjem pregledu Akcijskog programa za 21. stoljeće te su u završnom dokumentu preporučene mjere za poboljšanje provedbe Agende 21 (press.un.org, 2024).

Na milenijskom zasjedanju odgovore na globalne prijetnje i izazove klime, koji se nalaze pred čovječanstvom, dala je Opća skupština Ujedinjenih naroda 2000. godine. U sjedištu UN-a u New Yorku, okupljene su sve države članice UN-a, njih 188, a nazočno je bilo 104 predsjednika država, 48 predsjednika vlada i ostalih visokih dužnosnika zemalja članica. Na zasjedanju, jednoglasno je usvojena Milenijska deklaracija, politički dokument Ujedinjenih naroda za 21. stoljeće, koja se sastoji od osam milenijskih razvojnih ciljeva, a obuhvaća vrijednosti i načela; mir, sigurnost, razoružanje; razvoj i smanjenje siromaštva; zaštita zajedničkog okoliša; ljudska prava; demokracija i dobro upravljanje; zaštita slabijih; posebni interesi Afrike i jačanje UN-a, za koje su se države članice UN-a obvezale da će ostvariti do 2015. godine.

Na klimatske promjene, odnosi se Poglavlje IV, s nazivom „Zaštita našeg zajedničkog okoliša“, koja je usmjerena prema smanjenju broja i učinka prirodnih i od čovjeka izazvanih katastrofa,

potpori prema načelima održivog rasta i razvoja i početak smanjenja emisija plinova koji proizvode efekt staklenika. Organizacijom summita, UN je konkretizirao i formulirao ciljeve te je zahvaljujući tome postignut napredak u očuvanju okoliša, a tvari koje ugrožavaju okoliš prilično su eliminirane (mvcp.gov.hr, 2024).

3.2.4. Svjetski summit o održivom razvoju, Johannesburg, 2002.

Na konferenciji je sudjelovalo više od stotinu šefova država i vlada te deseci tisuća predstavnika nevladinih organizacija. Nakon višednevnih rasprava, usvojena je Politička deklaracija i plan za provedbu, kojima se reguliraju aktivnosti i mjere koje treba poduzeti u smislu zaštite okoliša. Na konferenciji se pozivalo države na ratifikaciju protokola iz Kyota.

Nakon Johannesburga, a prije velike konferencije UN-a o održivom razvoju u Rio de Janeiru 2012. godine, održani su sastanci u sjedištu UN-a u New Yorku, 2005. i 2008. godine.

Sastanak 2005. godine pod nazivom: „Milenijski ciljevi razvoja: pet godina kasnije“, okupio je više od 170 šefova država i vlada prema dnevnom redu iznesenog od glavnog tajnika Kofi Annana. Svjetski čelnici obvezali su se na postizanje razvojnih ciljeva postavljenih u Milenijskoj deklaraciji. Na sastanku 2008. godine utvrđeno je da je došlo do značajnog napretka u postizanju milenijskih ciljeva, ali su se dionici obvezali pojačati akcije i poduzeti hitne radnje kako bi na vrijeme postigli zadane ciljeve. Sastanak 2010. godine zaključen je usvajanjem globalnog akcijskog plana pod nazivom „Ujedinjeni za postizanje Milenijskih razvojnih ciljeva“ (Un.org, 2024).

3.2.5. Konferencija UN-a o održivom razvoju, Rio de Janeiro, 2012.

Konferencija UN-a o održivom razvoju poznata i kao Rio+20, rezultirala je donošenjem dokumenta koji sadrži jasne i praktične korake za provedbu ciljeva održivog razvoja te smjernice o politikama zelene ekonomije. Obnavljanje političkih obveza za održivi razvoj i pokretanje novih inicijativa za smanjenje društvenih nejednakosti bile su teme u središtu konferencije. Sudjelovalo je više od 130 svjetskih čelnika, a nastalo je sedamnaest ciljeva održivog razvoja (Sustainable Development Goals - SDGs) (Slika 3.).

Slika 2. 17 Ciljeva održivog razvoja; Izvor: <https://razvoj.gov.hr/vijesti/hrvatska-napreduje-u-ispunjavanju-un-ovih-ciljeva-odrzivog-razvoja/5679>; objavljeno 21.06.2024.

Godinu dana nakon Konferencije u Rijju, 2013. godine, na posebnom događanju, predsjednik Opće skupštine UN-a organizirao je sastanak na temu: „Postizanje milenijskih ciljeva razvoja do 2015 godine“. Države članice ponovno su potvrdile svoju predanost postizanju ciljeva i dogovorile se sazvati sastanak na vrhu 2015. godine kako bi se usvojio novi skup ciljeva temeljenih na već utvrđenim Milenijskim ciljevima (Un.org, 2024).

3.2.6. Agenda UN-a 2030

Na summitu o održivom razvoju, održanom 25. rujna 2015. godine u New Yorku, države članice Ujedinjenih naroda usvojile su Program održivog razvoja do 2030. godine, Agenda UN 2030 pod nazivom: “Transformirajmo naš svijet“ (Rezolucija Opće skupštine UN-a 70/1). Agenda 2030 sadrži 17 ciljeva održivog razvoja sa 196 pod-ciljeva, a odnose se na iskorjenjivanje siromaštva, borbu protiv neravnopravnosti i nepravde i rješavanja pitanja klimatskih promjena do 2030. godine.

Agenda 2030 svoje težište stavlja na ljude, planet, prosperitet, mir i partnerstvo (People, Planet, Prosperity, Peace, Partnership), očekujući od država da u skladu sa svojim nacionalnim kapacitetima učine sve da „nitko ne bude ostavljen po strani“ („leaving no - one behind“). Novom Agendom 2030., ponovo se definirala suradnja unutar međunarodne zajednice u

pogledu globalne obaveze stvaranja drukčije budućnosti za ljude i planet, temeljem koje će svijet ići putem održivog razvoja. To je globalni sporazum kojim se utvrđuje univerzalni, sveobuhvatni program djelovanja za sve zemlje, uključujući nacionalne politike. Sve zemlje morati će dati svoj doprinos ovisno o razini razvoja i financijskom kapacitetu svake zemlje (Un.org, 2015).

Svjetski čelnici moraju se fokusirati na ispunjavanje vizije na koju su se obvezali. Zadatak je jasan, ali ne i lak - oni po povratku u svoje zemlje trebaju učiniti administrativne, zakonske, regulatorne i fiskalne korake, kako bi u narednih 15 godina radili na primjeni i provođenju Plana rada održivog razvoja do 2030. Dakle, zadatak je kako se prilagoditi, ali i kako ublažiti posljedice klimatskih promjena na način da se minimizira njihov negativan utjecaj.

To se odnosi na mjere upravljanja vodama, korištenje obnovljivih izvora energije, izolaciju zgrada, pošumljavanje, korištenje javnog prijevoza, razvrstavanje otpada itd. Iako su sve države članice UN-a preuzele političku obvezu provesti Agendu na nacionalnoj i globalnoj razini, činjenica je da, pored državnih institucija, ovaj opseg posla traži i uključivanje najšireg kruga predstavnika privatnog sektora, civilnog društva, akademske zajednice, sindikata te medija. Agenda 2030 poziva države da što prije razviju praktična i ambiciozna nacionalna rješenja za njezinu ukupnu provedbu. Pri tome se također mogu koristiti i postojeći instrumenti poput nacionalnih strategija održivog razvoja. Zaključak konferencije, nakon prve svjetske globalne procjene stanja, ukazao je na presporo djelovanje u svim područjima aktivnosti vezanih za klimu – od smanjenja emisija stakleničkih plinova i jačanja otpornosti na klimatske promjene do dobivanja financijske i tehnološke potpore ranjivim nacijama. Djelovanje se mora ubrzati do 2030. godine, a glavni cilj je održati porast globalne temperature do granice od 1,5°C (Mvep.gov, 2024).

Agenda 2030 nije pravno obvezujući dokument, već se može smatrati svojevrsnim „soft law“-om, odnosno tzv. „mekim pravom“. Sve države članice UN-a preuzele su na sebe političku obvezu provedbe Agende 2030, kojom se jačaju načela dobre vladavine, te vladavine prava na nacionalnoj i svjetskoj razini, dok se istodobno umanjuju rizici odnosno uzročnici različitih kriza, sukoba i drugih prijetnji međunarodnom miru i sigurnosti.

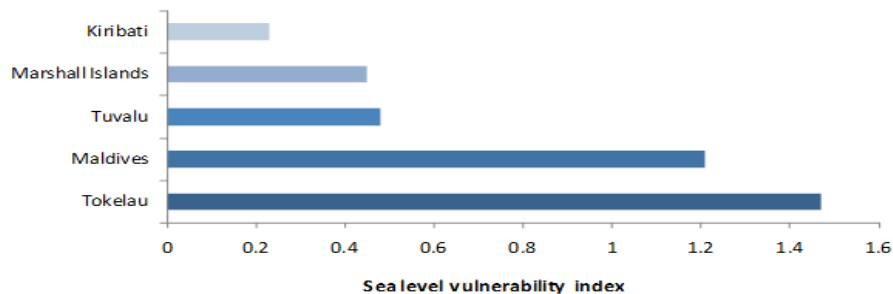
3.3. Konferencija o klimatskim promjenama, Pariz 2015.

U Parizu je od 30. studenoga do 12. prosinca 2015. godine održano 21. zasjedanje Konferencije stranaka (COP 21), Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o promjeni klime (UNFCCC) i 11. zasjedanje sastanka stranaka Kyotskog protokola. Predstavnici PSIDS-a (Malih pacifičkih otočnih država u razvoju) temeljito su se pripremile za zasjedanje stranaka COP-21 (Prilog 1). Stranke su 12. prosinca postigle novi uravnoteženi globalni i pravno obvezujući sporazum o klimatskim promjenama, koji uključuje i plan djelovanja da se globalno zatopljenje ograniči na razini „znatno manjoj od 2°C”, u razdoblju do 2020. godine. Važnost sporazuma očituje se svakako oko uključivanja zemalja u razvoju, osiguranja opskrbe hranom, ali i ojačavanje kapaciteta država da se bore s posljedicama klimatske promjene, razvoj novih „zelenih“ tehnologija i pomaganje slabijim, ekonomski manje razvijenim članicama u ostvarenju svojih nacionalnih planova o smanjenju emisija (Mingo.gov, 2024).

Zasjedanje je bilo jedna od najvećih svjetskih konvencija, sa 50 000 posjetitelja, od čega 25 000 delegata vlada, međunarodnih organizacija, UN -ovih agencija, nevladinih organizacija i organizacija civilnog društva. Samu važnost konferencije i sporazuma prepoznale su države članice UN-a, ali i vjerski i socijalni akteri. Pariški sporazum stupio je na snagu 4. studenoga 2016. To se dogodilo trideset dana nakon što su 4. listopada zadovoljeni uvjeti, odnosno nakon što je ga je ratificiralo barem 55 zemalja koje su odgovorne za barem 55% globalnih emisija stakleničkih plinova. Pariški sporazum obvezuje države svijeta djelovati u dva smjera: poduzeti žurne mjere u smanjenju emisija stakleničkih plinova kako bi se porast temperature ograničio na 1,5 °C, odnosno na 2 °C u odnosu na predindustrijsko razdoblje i poduzeti mjere prilagodbe klimatskim promjenama, kako bi se smanjile štete od klimatskih promjena (na snazi je od 4. studenoga 2016. godine, potvrđen od strane EU-a 5. listopada 2016. godine, a od strane Republike Hrvatske 17. ožujka 2017. godine). Izvješće Međuvladinog panela za klimatske promjene iz 2019. godine daje podatak da je globalni trend porasta temperature na + 1,1 °C te ako se nastavi povećavati koncentracija stakleničkih plinova sadašnjom brzinom globalno zagrijavanje će vjerojatno dosegnuti 1,5 °C između 2030. i 2052. godine (Strategija prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu, NN 46/2020).

Od svog prvog izvješća o procjeni, Međuvladin panel za klimatske promjene (IPCC) prepoznao je male otoke i države atole kao izuzetno ranjive na klimatske promjene, posebno na porast razine mora (IPCC, 1990). (Tablica 1.). Članak 4.8 Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o

klimatskim promjenama (UNFCCC) odnosi se na "posebne potrebe i zabrinutosti stranaka u razvoju koje proizlaze iz štetnih učinaka klimatskih promjena ... posebno na: (a) male otočne države; (b) zemlje s niskim obalnim područjima; (c) ... "(UNFCCC, 1992).

Tablica 1 - Najugroženije države na porast razine mora, mjerene tijekom godine dana (Barnett & Adger, 2003:324)

4. LOBIRANJE MALIH PACIFIČKIH OTOČNIH DRŽAVA I KLIMATSKA DIPLOMACIJA U OKVIRU COP-a

Nakon detaljnog kronološkog prikaza konferencija UN-a, koje započinju 1972. godine, analizira se povijest pacifičke klimatske diplomacije, koja počinje ranije, još sredinom 1960-ih, kada su prve pacifičke otočne države postale neovisne od kolonijalne vladavine. Nove pacifičke države vodile su vlastitu vanjsku politiku, ali kao male otočne države imale su ograničen kapacitet za opsežnu unilateralnu diplomaciju. Od samih početaka njihove neovisnosti postojala je predanost regionalnoj diplomaciji i zajedničkim diplomatskim pristupima na globalnim forumima, kako bi se postigli željeni diplomatski rezultati (Fry, 2015:7-10).

Donositelji odluka vezanih uz klimatske promjene u malim pacifičkim otočnim državama mogu se svrstati u tri kategorije koje čine klimatsku diplomaciju a to su političke vođe, odnosno premijeri i ministri vanjskih poslova i veleposlanici, stalni predstavnici pri UN-u, uz druge dužnosnike i diplomate, zatim otočani, koji zauzimaju više položaje u tijelima i agencijama UN-a te mnoge pacifičke nevladine organizacije, aktivisti, intelektualci i drugi koji službeno ili pak neformalno surađuju s UN-om (Hassall, 2023:14). Prilika za klimatske diplomate malih

pacifičkih otočnih država da utječu na donošenje odluka u UN-u, temelji se na Povelji UN-a, koja uspostavlja jednaka prava za sve nacionalne države bez obzira na njihovu veličinu.

Pacifička klimatska diplomacija podrazumijeva diplomaciju koju vode pacifičke države na globalnim forumima, a uključuje pregovore unutar Pacifičke skupine kako bi se utvrdila zajednička stajališta koja će se zauzeti na globalnim pregovorima i diplomatsku aktivnost koja se odnosi na uspostavu diplomatskih institucija, u kojima se provodi regionalna diplomacija te pregovara o zajedničkom stajalištu država Pacifika (Fry, 2015:11-12).

Političke grupacije ili međudržavne koalicije kojima pripadaju male pacifičke otočne države važan su aspekt klimatske diplomacije i alat za pregovaranje o stavu države o klimatskoj politici. Pacifički čelnici stavljaju snažan naglasak na pacifičke koalicije ili političke grupacije kao sredstvo za naglašavanje pacifičkog glasa u režimu klimatskih promjena na globalnoj razini (Carter, 2020:22-23).

4.1. Položaj malih pacifičkih otočnih država unutar UN-u

Obzirom na trenutnu zabrinutost oko dugoročne održivosti pacifičkih malih otočnih država, provedeno je istraživanje (McNamara, 2009:1-12), koje ispituje kako pacifički veleposlanici sudjeluju prilikom donošenja odluka unutar UN-a. Glavne prepreke s kojima se male pacifičke države suočavaju u UN-u u izražavanju svojih zabrinutosti sežu od male veličine pacifičke misije u sjedištu UN-a u New Yorku, do percipiranog pada popularnosti tema na Pacifiku. Svih dvanaest malih pacifičkih otočnih država članice su UN-a (Slika 3), međutim, njihovi reprezentativni kapaciteti unutar UN-a su ograničeni. Od svih zemalja članica UN-a, Kiribati i Palau jedine su dvije koje nemaju stalne misije u sjedištu UN-a u New Yorku.

Nadalje, ovih 12 pacifičkih država nikada nisu imale mjesta u Vijeću sigurnosti, niti su bile predsjednice Opće skupštine, dok je Fidži jedina država koja je imala trogodišnji mandat u Ekonomskom i socijalnom vijeću (2000 -2002). Bez obzira na nedaće, pacifički veleposlanici u sjedištu UN-a organizirani su i proaktivni. Prosječan broj osoblja u pacifičkim misijama bio je 2,5, što ukazuje na mali broj ljudskih resursa u misijama u New Yorku. Upravo nedostatak resursa utjecao je na njihovu sposobnost da u potpunosti sudjeluju na svakom forumu i radu UN-a. Ograničena zastupljenost pacifičkih država proteže se i izvan sjedišta u New Yorku. Primjerice u Bankoku, gdje je sjedište gospodarske i socijalne komisije UN-a za Aziju i Pacifik,

niti jedna pacifička mala otočna država nema stalnu misiju, iako je ovo regionalna komisija osnovana za pomoć pacifičkim državama.

4.2. Koalicijska lobiranja malih pacifičkih otočnih država u okviru UN-a

Da su male države mali igrači u globalnoj politici, uobičajena je pretpostavka kada sudjeluju u multilateralnim pregovorima te se smatra i očekuje da će se male otočne države, poput onih s Pacifika, „utopiti“ u složenim pregovorima o globalnim klimatskim promjenama.

Dosadašnje studije malih država koje sudjeluju u multilateralnim pregovorima potvrđuju zajedničke karakteristike poput raspolaganja ograničenim financijskim sredstvima, kadrovski malim diplomatskim predstavništvima i ograničenim istraživačkim kapacitetima. Međutim, ovi nedostaci ne ograničavaju male države u uspostavljanju diplomatskih strateških partnerstava. Predviđanja kojima su pridonijele male otočne države s Pacifika bila su ključna za razumijevanje klimatskih promjena u globalnoj svijesti (Manoa, 2015:94).

Uključenost pacifičkih otočnih država u multilateralne pregovore na razini UN-a raste tijekom posljednja tri desetljeća. U okviru multilateralnih pregovora, strateška partnerstva odnosno koalicije podrazumijevaju formiranje, upravljanje i korist od navedenih diplomatskih odnosa među državama i pojedincima, s intencijom postizanja zajedničkih klimatskih ciljeva. Najčešće su formalno uobličeni u smislu sporazuma ili deklaracije, a mogu biti i neformalnog oblika, poput sporazuma „ad hoc“ prirode (Gupta, Grubb, 2000: 33).

Zbog logističke nemogućnosti vođenja pregovora između 193 delegacije pojedinačnih zemalja, lobističke koalicije su sastavni dio režima klimatskih promjena. Njihovo postojanje, usuglašenost i jednoglasni prijedlozi, pomažu pri pojednostavljenju pregovora (Ibid: 34). Sama njihova prisutnost dovodi do dvojne strukture u režimu klimatskih promjena na način da se o klimatskim pitanjima prvo pregovara na razini koalicije i to prije nego što se zajednička stajališta predstave na sastanku COP-a i pomoćnih tijela. Koalicije u ovom smislu postaju središta za razmjenu podataka ili filteri za ključne pozicije i okupljaju podršku za glavne prijedloge. Unatoč važnosti koju same države - stranke pridaju radu lobističkih koalicija, ne postoje čvrsta i brza pravila, niti formalni procesi za uspostavu pregovaračkih lobi koalicija. Države mogu jednostavno odlučiti to učiniti, a zatim obično obavijeste ured COP-a, nadzorne odbore ili tajništvo o svojim postupcima (Ibid: 35-37).

Unaprijed poznate lobističke koalicije potvrđuju i objavljuju svoju ulogu i djelovanje putem plenarnih izjava, podnesaka, medijskih objava i angažmana u javnim raspravama, međutim, postoje i „ad hoc“ koalicije, koje se opisuju i poznate su kao „moralna savjest pregovora o klimatskim promjenama“ i uglavnom su korisne. Vrlo često su uključene i u tajne pregovore vezane uz klimatske promjene. U nekim slučajevima mogu biti i štetne, što dokazuje COP 15 u Kopenhagenu, gdje su tajni poslovi „ad hoc“ koalicije promijenili i izbacili pregovore iz kolosijeka. Sporazum iz Kopenhagena su usvojili šefovi tridesetak zemalja, međutim, dokument nije usvojen konsenzusom jer su neke zemlje bile nezadovoljne zato što nisu precizirani obvezujući rokovi i količine smanjenja emisija štetnih plinova (Carter, Fry i dr, 2015).

4.3. Lobistički blokovi PSIDS-a, SIDS-a, Grupe 77 i asocijacije malih pacifičkih otočnih država

Prvi blok u koji su ušle sve male pacifičke otočne države je Savez malih otočnih država u razvoju – Pacific Small Island Developing States (PSIDS). Temelji se na konsenzusu; članovi se dogovaraju o tome koja će pitanja zajednički rješavati, imaju zajedničke interese i iako su priznate kao kohezivna skupina za koju lobiraju druge zemlje, one nisu glasački blok i pojedinačno slijede svoje nacionalne interese. Danas je Savez malih otočnih država u razvoju – Pacific Small Island Developing States (PSIDS) primarno mjesto zagovaranja malih pacifičkih otočnih država u UN-u (Manoa, 2015:90-91). Iako ovaj blok postoji od ranih 1990-ih godina, značajniji razvoj i preuzimanje nove diplomatske uloge za pacifičke otočne države počinje pri UN-u 2009. godine (Fry, Tarte, 2015:3-6). Pacifički veleposlanici u UN u New Yorku rade zajedno kao Savez malih otočnih država u razvoju – Pacific Small Island Developing States (PSIDS) kako bi unaprijedili svoj program bez oslanjanja na tradicionalne partnere Australiju i Novi Zeland. UN-ovi diplomati koji predstavljaju otočne zemlje obično nemaju dovoljno osoblja. Ako funkcioniraju izolirano, imaju ograničen pristup znanstvenom znanju te tehničkim ili financijskim resursima. Oni su u nepovoljnom položaju zbog složenosti višestrukih sastanaka, povezivanja problema i sporednih plaćanja. Stalne misije PSIDS-a pri UN-u sastoje se od najviše četiri diplomata, uključujući veleposlanika. Šest od dvanaest misija nalazi se na istoj adresi u New Yorku, 800 Second Ave. (Maclellan, 2019:502-505).

Male otočne države u razvoju – Small Island Developing States (SIDS) posebna su skupina od 39 država i 18 pridruženih članica regionalnih komisija Ujedinjenih naroda koje se suočavaju s jedinstvenom socijalnom, ekonomskom i ekološkom ranjivošću. Osnovan 1990. kao savez bio je usmjeren dobivanju snažnijeg glasa za male otočne države koje su najosjetljivije na klimatske promjene. Tijekom tog vremena, Savez je okupio tim od 42 male otočne države s Pacifičkog, Atlantskog i Indijskog oceana, Kariba i Mediterana. Savez je pokušao pretvoriti široko raštrkane države s malom pojedinačnom pregovaračkom moći u udruženje koje je radilo na zajedničkim interesima i ciljevima. Iako dobro organiziran, Savez je priznat kao udruženje u UN-u, ali ne kao institucionalizirani lobistički blok.

Tri geografske regije u kojima se nalaze države koje čine SIDS su: Karibi, Pacifik i Atlantik, Indijski ocean i Južno kinesko more. SIDS je prepoznat kao poseban slučaj i za svoj okoliš i za razvoj na Konferenciji Ujedinjenih naroda o okolišu i razvoju 1992. održanoj u Rio de Janeiru, Brazil. Ukupna populacija svih SIDS-a je 65 milijuna, nešto manje od 1% svjetske populacije, no ipak se ova skupina suočava s jedinstvenim društvenim, ekonomskim i ekološkim izazovima. Kao rezultat geografske izoliranosti, mnogi SIDS-ovi suočavaju se s visokim troškovima uvoza i izvoza robe, kao i neredovitog međunarodnog prometa. Ipak, moraju se oslanjati na vanjska tržišta za mnoga dobra zbog uske baze resursa (Un.org, 2024).

Institucionalizirani lobistički blok unutar UN-a uključuje Grupu 77, koja je ujedno i najveći lobistički blok za siromašnije zemlje. Članstvo je poraslo sa 77 u 1964. godini na 130 zemalja članica u 2007. godini. Grupa od 77 pruža mogućnost ovim zemljama da artikuliraju i promiču svoje zajedničke interese. Kapaciteti koje pruža Grupa 77 omogućava državama da se pridruže akcijama u pregovaranju s drugim državama članicama UN-a. Većina malih otočnih država, uključujući i one s Pacifika, članice su ovog bloka. Međutim, nisu sve pacifičke države koje su članice UN-a zastupljene unutar Grupe 77. Naime, da bi članica Grupe imala pravo glasa, mora uplatiti približno 5000 USD-a godišnje za članstvo u Grupi (McNamara, 2009:4-6).

4.4. Glas Pacifika u pregovorima i lobiranju o klimatskim promjenama

Prema UN-ovoj kategorizaciji država, 1971. godine formiran je Blok najmanje razvijenih zemalja (LDC). Od 48 zemalja u ovoj skupini, samo su Tuvalu, Solomunovi Otoci, Kiribati i Vanuatu s Pacifika. Blok je postao sve aktivniji u procesu klimatskih promjena, često radeći na obrani svojih posebnih interesa s obzirom na ranjivost i prilagodbu klimatskim promjenama.

Od 1995. godine Blok radi zajednički na međuvladinim pregovorima prema UNFCCC-a o klimatskim promjenama s dva cilja. Prvi je cilj zahtijevanje da bogatije nacije djeluju u skladu sa stupnjem svoje odgovornosti prema stvaranju klimatskih problema te da ih svojom sposobnošću nastoje riješiti. Drugi je cilj imati vodeću ulogu u globalnim naporima da se spriječe opasne klimatske promjene (Fry, Tarte 2016). (Slika 4.)

Savez malih otočnih država (AOSIS) međuvladina je organizacija koja je osnovana 1990. godine, tijekom druge svjetske konferencije o klimi u Ženevi. Ima ključnu ulogu u provođenju zagovaranja malih otočnih država i utjecaju na međunarodnu politiku zaštite okoliša te predstavlja glavni savez u formalnim pregovorima s UNFCCC-om o potrebama pacifičkih otoka. Sastoji se od 44 male otočne države i nizinskih obalnih država koje su vrlo osjetljive na klimatske promjene. Svih 14 malih pacifičkih otočnih država dio je koalicije, a Američka Samoa i Guam imaju status promatrača. Iako raznoliko članstvo AOSIS-a koje potječe iz Pacifika, Kariba i Indijskog oceana, ujedinjuje ih zajednička neposredna prijetnja koju za njihov opstanak predstavljaju klimatske promjene (aosis.org,2024).

Prioritetno područje zagovaranja AOSIS-a bile su globalne klimatske promjene i njihovi štetni društveno-ekonomski i ekološki učinci na male otočne države. U tom smislu, AOSIS se pokazao ključnim čimbenikom pri oblikovanju pripreme nacrtu Protokola iz Kyota, zagovarajući 20-postotno smanjenje emisija ugljičnog dioksida do 2005. godine u odnosu na razinu iz 1990. godine. Ova grupa za lobiranje platforma je Malim otočnim državama u razvoju (SIDS) za pitanja okoliša i prijetnje klimatskim promjenama. AOSIS je ujedno i glavna središnja točka za mnoge pacifičke pregovarače u smislu tehničkih resursa i podrške.

Njegovi veleposlanici u New Yorku sastaju se povremeno tijekom cijele godine kako bi se informirali o stavovima, ali ključne rasprave odvijaju se u tjednima prije i tijekom pregovora. Jedan od najznačajnijih doprinosa AOSIS-a, bilo je uspješno lobiranje za SIDS kao poseban slučaj na summitu u Riju 1992., koji je doveo do osnivanja konferencija SIDS-a (Fry, Tarte, 2016). (Slika 4).

Argumente koji su iznijeli AOSIS i predstavnici pojedinih malih otočnih država u pregovorima UNFCCC-a je da njihovo stanovništvo pridonosi samo malim količinama globalnih koncentracija stakleničkih plinova po glavi stanovnika i da međunarodna zajednica, s razvijenim zemljama koje predvode grupu zagađivača, mora poduzeti hitne mjere za značajno smanjenje emisije stakleničkih plinova. AOSIS u međunarodnim klimatskim pregovorima naglašava važnost prepoznavanja specifičnih potreba i interesa malih pacifičkih otočnih država

(Komai, 2015). Tijekom složene povijesti pregovora s UNFCCC-om, članovi AOSIS-a koristili su i znanstvene argumente vezane uz posebnosti malih pacifičkih otočnih država tvrdeći da za njih klimatske promjene predstavljaju egzistencijalnu prijetnju (Ourbak, Magnan, 2018:2202).

Forum o klimatskim promjenama - Climate Vulnerable Forum (CVF), osnovan mjesec dana prije COP-a u Kopenhagenu 2009., međunarodno je partnerstvo 68 zemalja koje su vrlo osjetljive na zagrijavanje planeta. Članstvo predstavlja 1,4 milijarde ljudi širom svijeta. Forum se temelji na ideji zajedničke suradnje za vlade članice kako bi se nosile s globalnim klimatskim promjenama (Slika 4). Od pacifičkih zemalja, članice Foruma su: Maršalovi otoci, Palau, Vanuatu, Kiribati, Fidži, Tuvalu, Tonga i Samoa. Forum visoko ranjivih zemalja u razvoju tvrdi da one već doživljavaju negativne učinke klimatskih promjena.

Godine 2010. Kiribati je bio predsjedatelj CVF-a i domaćin Konferencije o klimatskim promjenama, koja je bila ključna u okupljanju pacifičkih država i njihovih glavnih razvojnih partnera da potpišu AMBO deklaraciju². Deklaraciju su usvojili Australija, Brazil, Kina, Kuba, Fidži, Japan, Kiribati, Maldivi, Maršalovi Otoci, Novi Zeland, Solomonovi Otoci i Tonga u Tarawi, 10. studenog 2010. godine. Deklaracija ističe potrebu za kolektivnim djelovanjem u borbi protiv klimatskih promjena s ciljem poboljšanja zdravlja stanovništva u kontekstu klimatskih izazova (cvfv20.org, 2024).

Slika 4 - Logo LDC, AOSIS i CVF

UN podržava napore Pacifika na Okvirnim konvencijama UN-a o klimatskim promjenama (UNFCCC) te potiče zajedničko rješavanje ranjivosti pacifičke regije (Packard, 2010). Napori UN-a u borbi protiv klimatskih promjena povezani su i s Meteorološkom strategijom Pacifičkih otoka i Okvirom za otporni razvoj Pacifika (FRDP), koju su potvrdili pacifički čelnici 2016. godine. Cilj FRDP-a je osigurati da se klimatske promjene i katastrofe shvate kao razvojni

² AMBO deklaracija potpisana je na otoku Ambo, koji se nalazi južnije od glavnog grada Kiribatija, Tarawe. Tekst AMBO deklaracije je dostupan na: <https://www.v-20.org/wp-content/uploads/2013/08/Ambo-Declaration-2010.pdf>

izazovi s prioritarnim radnjama. Za rješavanje ranjivosti na klimatske promjene i katastrofe te za izgradnju otpornosti u svim sektorima od 2018. do 2022. prioritet će se dati uključivanju klimatskih promjena u nacionalno planiranje razvoja, unutar državnih i regionalnih projekata, na razini zajednice i na najvišoj razini kreiranje politike. Kroz programiranje klimatskih promjena postoji predanost prilagodbi klimatskim promjenama koja povećava sposobnost planiranja i odgovora na klimatske rizike (Unsdg.un.org, 2014).

4.5. Odabrani slučajevi pregovora i lobiranja na COP-u

Zemlje koje su pristupile UNFCCC-u sastaju se jednom godišnje na konferencijama COP-a, gdje se mjeri se napredak i pregovara o multilateralnim odgovorima na klimatske promjene (Tablica 2). Danas postoje 193 stranke konvencije. Od stupanja na snagu 1994. godine, UNFCCC pruža osnovu za međunarodne pregovore o klimi. COP je vrhovno tijelo Konvencije za donošenje odluka, koje razmatra provedbu Konvencije i donosi odluke potrebne za promicanje učinkovite provedbe Konvencije. Zemlja domaćin COP-a obično se rotira između pet regionalnih skupina UN-a (Azija-Pacifik, Afrika, Istočna Europa, Zapadna Europa, Latinska Amerika i Karibi i ostali), pri čemu članovi regionalne skupine određuju koja će zemlja iz njihove regije biti u izboru za domaćina konferencije (Unfccc.int, 2014).

COP-ovi su stvorili prekretnice u pitanjima klimatskih promjena, postavljajući standarde i pružajući pomoć zemljama da se prilagode i izrade otpornost na složene klimatske probleme. COP-ovi su ključni za okupljanje vlada, a istovremeno mobiliziraju civilno društvo, privatni sektor, industriju i pojedince za rješavanje pitanja klimatskih promjena (Un.org, 2014). Izaslanstvo Tuvalua na Konferenciji stranaka u Kopenhagenu COP-15, 2009. godine, aktivno je propagiralo ranjivost svojih otoka (Slika 5) na porast razine mora kako bi osiguralo da se čuje njihov zahtjev za obvezom kontroverznog povećanja globalne prosječne temperature od najviše 1,5° Celzijusa. Izaslanstvo je, zaustavljajući postupke na konferenciji zbog proceduralnih razloga, nastojalo skrenuti pozornost na problem, a njihov stav dobio je značajnu medijsku pokrivenost i podržali su ga mnogi predstavnici civilnog društva u Kopenhagenu, koji su odmah organizirali vidljive i glasne demonstracije potpore Tuvaluu.

Slika 5 - Tuvalu - otok u nestajanju; Izvor <https://news.un.org>,2024

Sporazum iz Kopenhagena nije ispunio zahtjev Tuvalua za pravno obvezujućim smanjenjem emisija, ograničavajući porast globalne temperature na 1,5°C. Iako je porast temperature od 2°C bio naveden kao cilj, nije postojala zakonska obveza da se ostane unutar te granice. AOSIS sada poziva razvijene zemlje da brže i učinkovitije djeluju na klimatske promjene, uključujući postavljanje kvantitativnih ciljeva i pružanje usluga malim otočnim državama i drugim ranjivim zemljama za suočavanje s klimatskim promjenama (Farbotko, McGregor, 2010:163).

Konferencija stranaka COP-16 u Cancunu 2010. godine bila je važan korak u međunarodnoj klimatskoj politici. Tijekom skupa, AOSIS je dobio podršku za uspostavu dviju kontaktnih skupina, od kojih je jedna raspravljala o mogućem pravnom okviru koji bi trebao zamijeniti Protokol iz Kyota nakon njegova isteka 2012. godine, a druga skupina je radila je na cilju smanjenja razlika emisija stakleničkih plinova između razvijenih zemalja i malih pacifičkih otočnih država (Komai, 2010). Uspostava kontaktnih skupina smatra se značajnim pomakom u procesu donošenja odluka oko klimatskih promjena, a rasprave omogućavaju malim otočnim državama da aktivnije sudjeluju u ključnim razgovorima o klimatskim promjena (Cameron, 2011).

Neposredno prije COP-21 u Parizu 2015. godine, na pitanje o najvećem izazovu za globalne pregovore o klimatskim promjenama na Trećoj konferenciji UN-a o malim otočnim državama u razvoju 2014. godine, čelnici triju pacifičkih otočnih država; Tuvalua, Maršalovih otoka i Kiribatija, iznijeli su svoje, prilično slične stavove. Enele Sopoaga, premijer Tuvalua, rekao je da pacifički pregovarači moraju biti usklađeni na UNFCCC-u; Tony de Brum, ministar vanjskih poslova Maršalovih Otoka, ustvrdio je, da je došlo do neuspjeha tradicionalne

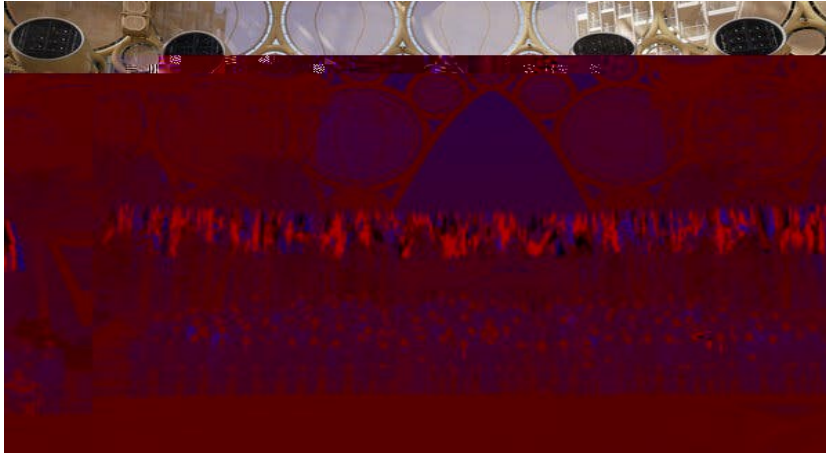
diplomacije u UN-u, izjavljujući da je potrebna nova vrsta diplomacije, diplomacija jednog glasa; a predsjednik Aote Tong iz Kiribatija ustvrdio je da se trebaju uspostaviti savezi koji nisu tradicionalni ali koji služe njihovom najboljem interesu. Ovi odgovori odražavaju frustraciju i nezadovoljstvo pacifičkih čelnika stanjem dotadašnjih pregovora (Sprep.org, 2014).

COP-21 iz 2015. godine posebno je bio značajan jer je pokušavao proizvesti novi globalni akcijski sporazum o klimatskim promjenama, koji bi stvorio temelje za smanjenje emisija stakleničkih plinova, a čiji rezultati bi bili vidljivi nakon 2020 godine. Smatra se ključnom točkom u međunarodnoj borbi protiv klimatskih promjena. Pregovori i lobiranja prije donošenja sporazuma uključivala su nacionalne vlade koje su sudjelovale u formuliranju i ratifikaciji sporazuma, mnogobrojne organizacije civilnog društva koje su zastupale interese zajednica i okoliša te mnogobrojne privatne tvrtke (Carter, 2020).

The Guardian neposredno nakon završetka zadnje klimatske konferencije u Ujedinjenim Arapskim Emiratima i sastanka COP-28 (Slika 6), u svojem on-line izdanju od 19. prosinca 2023. godine navodi da je prema mišljenju Sultana Al Jabera, predsjednika COP-28, postignut veliki pomak u zaštiti klimatskih promjena. Doneseni sporazum u medijima pozdravljen je kao pobjeda za klimatske akcije, ali aktivisti za Pacifik kažu da je to prekasno u svijetu koji se brzo zagrijava. Drue Slatter, sudionica i lobistica pacifičke klimatske kampanje poznatija kao voditeljica komunikacija za 350.org³ izjavljuje da velik dio zasluga u izradi sporazuma pripada malim otočnim zemljama, koje su postavile temelje boreći se za ranjive nacije tijekom mnogih godina.

I premda su rezultati COP-28 bile značajne pobjede, mnogi pacifički lobisti i pregovarači izjavljuju da dogovor ne ide u predviđenom smjeru. The Guardian dalje navodi kako je Savez malih otočnih država AOSIS bio je izuzetno aktivan u pregovorima na COP-28, naporno radeći na koordinaciji 39 malih otočnih država u razvoju koje su nerazmjerno pogođene klimatskim promjenama (Prilog 2). Međutim, u pregovaračkoj sobi na COP-28, pacifički tim pregovarača doživio je snažan otpor velikih zemalja (Theguardian.com, 2023).

³ 350.org - Međunarodna je ekološka organizacija koja se aktivno bavi klimatskom krizom, osnovana 2007. godine u New Yorku. Glavni cilj je povezivanje klimatskih pokreta diljem svijeta kako bi se stvorila masovna podrška za klimatske akcije i rad na educiranju javnosti o posljedicama klimatskih promjena. <https://350.org>

Slika 3 - Sa sastanka COP-28 u Dubaiju; Izvor: Sean Gallup/Getty Image

Nakon godina kampanje za jaču akciju protiv klimatskih promjena, male ranjive nacije nadale su se da će COP-28 konkretizirati globalnu predanost u sprječavanju klimatskih promjena kako njezini učinci ne bi izazvali pustoš i nestajanje njihovih obala. No, unatoč značajnom konsenzusu o financiranju gubitaka i šteta i fosilnim gorivima, oni koji su na prvoj crti klimatske krize razočarani su konačnim sporazumom koji se malo nosi sa stvarnošću svijeta koji se brzo zagrijava (Cop28.com, 2023). Sljedeći sastanak COP-29, održava se od 11. studenog do 22. studenog 2024. godine u Baku, glavnom gradu Azerbejdžana.

Mjesto održavanja	COP	Konferencije
Baku, Azerbajdžan	COP 29	11. – 22. 11. 2024.
Dubai, Ujedinjeni Arapski Emirati	COP 28	UN Climate Change Conference - United Arab Emirates
Sharm el-Sheikh, Egipat	COP 27	Sharm el-Sheikh Climate Change Conference - November 2022
Glasgow, UK VB i Sjeverne Irske	COP 26	Glasgow Climate Change Conference – October-November 2021
Madrid, Španjolska	COP 25	UN Climate Change Conference - December 2019
Katowice, Poljska	COP 24	Katowice Climate Change Conference – December 2018
Bonn, SR Njemačka	COP 23	UN Climate Change Conference - November 2017
Marrakech, Maroko	COP 22	Marrakech Climate Change Conference - November 2016
Paris, Francuska	COP 21	Paris Climate Change Conference - November 2015
Lima, Peru	COP 20	Lima Climate Change Conference - December 2014
Warsaw, Poljska	COP 19	Warsaw Climate Change Conference - November 2013
Doha, Katar	COP 18	Doha Climate Change Conference - November 2012
Durban, Južna Afrika	COP 17	Durban Climate Change Conference - November 2011
Cancun, Meksiko	COP 16	Cancún Climate Change Conference - November 2010
Copenhagen, Danska	COP 15	Copenhagen Climate Change Conference - December 2009
Poznan, Poljska	COP 14	Poznan Climate Change Conference - December 2008
Bali, Indonezija	COP 13	Bali Climate Change Conference - December 2007
Nairobi, Kenija	COP 12	Nairobi Climate Change Conference - November 2006
Montreal, Kanada	COP 11	Montreal Climate Change Conference - December 2005
Buenos Aires, Argentina	COP 10	Buenos Aires Climate Change Conference - December 2004
Milano, Italija	COP 9	Milan Climate Change Conference - December 2003
New Delhi, Indija	COP 8	New Delhi Climate Change Conference - October 2002
Marrakech, Maroko	COP 7	Marrakech Climate Change Conference - October 2001
Bonn, SR Njemačka	COP 6-2	Bonn Climate Change Conference - July 2001
Den Haag, Nizozemska	COP 6	The Hague Climate Change Conference - November 2000
Bonn, SR Njemačka	COP 5	Bonn Climate Change Conference - October 1999
Buenos Aires, Argentina	COP 4	Buenos Aires Climate Change Conference - November 1998
Kyoto, Japan	COP 3	Kyoto Climate Change Conference - December 1997
Ženeva, Švicarska	COP 2	1996.
Berlin, SR Njemačka	COP 1	1995.

Tablica 2. Tablica 2 Kronološki prikaz zasjedanja konferencija stranaka COP-a; Izvor: Autor i <https://unfccc.int/process/bodies/supreme-bodies/conference-of-the-parties-cop>

5. ZAKLJUČAK

Klimatske promjene se događaju, posljedice su sve vidljivije, učestalije i snažnije, a čovječanstvo je postalo svjesno njihovih opasnosti. Na svim razinama, od lokalne do međunarodne, poduzimaju se hitne akcije i djelovanja kako bi se utjecaj klimatskih promjena smanjio ili spriječio jer ovaj izazov države ne mogu iznijeti same. Brzina i razorne posljedice klimatskih promjena ostavljaju ograničeno vrijeme za prilagodbu, a sve je manje vremena i za akcije koje podrazumijevaju očuvanje klimatskih promjena u postojećem stanju. Jedan od glavnih aktera po pitanju klimatskih promjena su UN, svjesni da globalni problemi nošeni klimatskim promjenama neće jednostavno nestati, već da zahtijevaju globalnu akciju, i to na razini cijelog svijeta. UN neprestanim javnim zagovaranjem pomaže čovječanstvu da potakne klimatsku stabilnost, pružajući pritom apsolutnu potporu klimatskim politikama koje su do danas postale i jedan od ključnih elemenata u formuliranju i provođenju razvojnih politika u svijetu. Upravo iz tog razloga, klimatska diplomacija malih pacifičkih otočnih država iako uz osnovne egzistencijalne probleme suočena i s mogućnošću nestanka čitavih teritorija država, kontinuirano dobiva na snazi.

Klimatska diplomacija malih pacifičkih otočnih država od 90-ih godina prošlog stoljeća nije bilježila značajnije pomake, smatrala se gotovo marginaliziranom. Međutim, u posljednjih desetak godina, veleposlanici pacifičkih otoka i drugi diplomati postigli su velike uspjehe u UN-u, odnosno razvili su pacifičku klimatsku diplomaciju. Provedenom analizom i korištenjem metode studija slučaja, prikazuje se djelovanje diplomata pri UN-u koji svoj rad temelje na konceptu zajedništva i sposobnosti te zagovaranja i lobiranja zajedničkih interesa na godišnjim sastancima COP-a. Diplomatskim zalaganjem, male pacifičke otočne države postale su vidljive na globalnom planu.

U svojstvu članica mnogobrojnih blokova i koalicija, aktivno se promoviraju na sastancima COP-a, te iako nisu uvijek zadovoljne rezultatima pregovora, aktivno sudjeluju u raspravama, dajući mišljenja i prijedloge. Za očekivati je da će svaki novi sastanak COP-a iznjediti nova rješenja i mogućnosti kako bi se klimatske promjene barem djelomično zaustavile i odgodile, odnosno zaustavile propast malih pacifičkih otočnih zemalja.

6. POPIS LITERATURE

Knjige i članci

Berridge, Geoff R., Lloyd, Lorna (2012). *The Palgrave Macmillan dictionary of diplomacy*. Springer.

Berridge, Geoff R (2022). *Diplomacy: theory and practice*. Springer Nature.

Binger, Al, Khaka, Elisabeth, Lavieren, Hanneke Van (2004). UNEP and Small Island developing states.

Cameron, Fiona (2011). Saving the 'disappearing islands': Climate change governance, Pacific island states and cosmopolitan dispositions. *Continuum*, 25(6), 873-886.

Carter, George, Fry, Greg, Tarte, Sandra (2015). *The New Pacific Diplomacy*.

Carter, George (2020). Small islands states' diplomatic strategic partnerships in climate negotiations. *New Zealand International Review*, 45(4), 21-25.

Dimitrov, Radoslav S (2015). Climate diplomacy. In *Research Handbook on Climate Governance* (pp. 97-108). Edward Elgar Publishing

Fry, Greg, Tarte, Sandra (2015). The 'new Pacific diplomacy': An introduction. *The new Pacific diplomacy*, 3-20.

Gupta, Joyeeta, Grubb, Michael J (2000). *Climate change and European leadership: a sustainable role for Europe?* (Vol. 27). Springer Science & Business Media.

Hassall, Graham (2023). *The United Nations and the Pacific Islands* (Vol. 24). Springer Nature.

Hedlund, Rune, Ahlbom, Anders, Lindgren, Urban (1986). Hip fracture incidence in Stockholm 1972–1981. *Acta Orthopaedica Scandinavica*, 57(1), 30-34.

Hulme, Mike, Mahony, Martin (2010). Climate change: What do we know about the IPCC?. *Progress in Physical Geography*, 34(5), 705-718.

IPCC, *Climate Change 2021: The Physical Science Basis*, 2021, available at [What is Climate Diplomacy? | Climate-Diplomacy](#)

Komai, Makereta (2015). Fiji's foreign policy and the New Pacific Diplomacy. *The new Pacific diplomacy*, 111-21.

Kuyper, Jonathan, Schroeder, Heike, Linner, Björn-Ola (2018). "The Evolution of the UNFCCC." *Annual Review of Environment and Resources* 43.1 (2018): 343-368.

Lamza Posavec, Vesna (2011) *Kvantitativne metode istraživanja: anketa i analiza sadržaja* Zagreb: Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu

- Lay, Vladimir (2016). Klimatska pismenost: analiza osnovnih prepreka razvoju i širenju klimatske pismenosti. *Socijalna ekologija: časopis za ekološku misao i sociološka istraživanja okoline*, 25(1-2), 39-52.
- Leal Filho, Walter (2017). Climate change adaptation in Pacific countries: fostering resilience and improving the quality of life. Springer.
- Luša, Đana (2011) Posthladnoratovsko širenje NATO-a u suvremenim teorijama međunarodnih odnosa. Zagreb: Fakultet političkih znanosti.
- Manoa, Fulori (2015). The new Pacific diplomacy at the United Nations: The rise of the PSIDS. *The new Pacific diplomacy*, 89-98.
- MacLellan, Nic (2019). The Region in Review. *The Contemporary Pacific*, 31(2), 497-518.
- Matešić, Mirjana, Pavlović, Damir, Bartoluci, Dino (2015). *Društveno odgovorno poslovanje*. VPŠ Libertas
- McNamara, Karen (2009). Voices from the margins: Pacific ambassadors and the geopolitics of marginality at the United Nations. *Asia Pacific Viewpoint*, 50(1), 1-12.
- Mabey, Nick, Gallagher, Liz, Born, Camilla (2013). Understanding climate diplomacy. *E3G (Third Generation Environmentalism)*.
- Nekić, Bruno, Krajnović, Aleksandra (2014). Politika zaštite okoliša u RH nakon pristupanja Europskoj uniji. *Tranzicija*, 16(34), 39-58.
- Nunn, Patrick (2009). Responding to the challenges of climate change in the Pacific Islands: management and technological imperatives. *Climate Research*, 40(2-3), 211-231.
- Ourbak, Timothee, Magnan, Alexandre (2018). The Paris Agreement and climate change negotiations: Small Islands, big players. *Regional Environmental Change*, 18, 2201-2207.
- Packard, Andrew (2010). 'Kiribati Climate Change Conference Calls for Urgent Cash and Action', *Guardian*, November
- Rüttinger, Lukas, Sharma, Vigya (2016). Climate change and mining: a foreign policy perspective
- Tadić Pujo, Marija (2023). Climate Diplomacy: Challenges for the Future. IRMO-Brief-01-2023
- Warming, Cliamte (2005). Low Power Pacific Contributions to Multilateral Diplomacy in Climate Change Negotiations.
- Zetter, Lionel (2014). *Lobbying 3e: The art of political persuasion*. Harriman House Limited.

Dokumenti

- Zakon o lobiranju, NN 36/2024.
- UNFCCC – Tekst konvencije
https://unfccc.int/files/essential_background/background_publications_htmlpdf/application/pdf/conveng.pdf
- Deklaracija Rio – <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n92/836/55/pdf/n9283655.pdf>
- United Nations Development Programme. 2022. Human Development Report 2021/2022 – Uncertain times, unsettled lives: Shaping our future in a transforming world.

Internetske stranice

- CBD - <https://www.cbd.int/doc/legal/cbd-en.pdf> (pristupljeno 01.08.2024.)
- Earthday - <https://www.earthday.org>; (pristupljeno 22.07.2024.)
- Europski Parlament - <https://www.europarl.europa.eu> (pristupljeno 18.07.2024.)
- IPCC - <https://www.ipcc.ch> (pristupljeno 25.07.2024.)
- Ministarstvo gospodarstva Republike Hrvatske - <https://mingo.gov.hr> (pristupljeno 09.09.24)
- Ministarstvo vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske - <https://mvep.gov.hr/vanjska-politika> (pristupljeno 13.08.2024.)
- SDGS - <https://sdgs.un.org> (pristupljeno 18.08.2024.)
- Svjetska meteorološka organizacija - <https://wmo.int> (pristupljeno 17.07.2024.)
- The Guardian - <https://www.theguardian.com> (pristupljeno 08.08.2024.)
- Transparency International Hrvatska - <https://transparency.hr> (pristupljeno 24.07.2024.)
- UN - <https://www.un.org/en/conferences/environment/rio1992> (pristupljeno 04.08.2024.)
- UNEP - <https://www.unep.org>; (pristupljeno 19.08.2024.)
- UNFCCC - <https://unfccc.int> 28.07.2024.
- UN PRESS - <https://press.un.org/en/1997/19970627.ga9276.html> 03.08.2024.

PRILOG 1. – PSIDS, PRIPREMA ZA COP-21

PACIFIC SMALL ISLAND DEVELOPING STATES United Nations Member States

Permanent Mission of the Independent State of
Papua New Guinea to the United Nations
201 East 42nd Street, Suite 2411, New York, N.Y. 10017

Phone: 212-557-5001
Fax: 212-557-5009
E-mail: pngmission@pngun.org

STATEMENT
FOR THE SEVENTH SESSION OF THE
OPEN WORKING GROUP (OWG)
ON SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS (SDGs)
ON THE
THEMATIC ISSUE ON CLIMATE CHANGE AND DISASTER RISK REDUCTION

DELIVERED BY

**H.E. MR CALEB OTTO,
PERMANENT REPRESENTATIVE
OF PALAU TO THE UNITED NATIONS**

**ON BEHALF OF THE PACIFIC TROIKA TO THE
OWG ON SDGs**

AND

**ON BEHALF OF PACIFIC SMALL ISLAND DEVELOPING STATES (PSIDS)
REPRESENTED AT THE UNITED NATIONS**

9 JANUARY 2014, NEW YORK

"Check against delivery"

Cook Islands, Federated State of Micronesia, Fiji, Kiribati, Nauru, Niue, Palau, Papua New Guinea, Marshall Islands, Samoa, Solomon Islands, Tonga, Tuvalu, Vanuatu

Co-Chair,

I am speaking on behalf of the Pacific Troika in the OWG on SDGs; namely Nauru, Papua New Guinea and my own country, Palau. This intervention is also made on behalf of the 9 other Pacific Small Island Developing States (PSIDS) represented at the UN, namely, the Federated States of Micronesia, Fiji, Kiribati, Republic of Marshall Islands, Samoa, Solomon Islands, Tonga, Tuvalu and Vanuatu.

We associate ourselves with the statement on this segment's cluster of issues on climate change and disaster risk reduction to be made by our Pacific colleague of Nauru, as AOSIS Chair.

Except for our PSIDS members who are not G77 members, others in our group also align themselves with the Statement made by the newly inaugurated distinguished Chair of G77 and China - Bolivia.

We thank the Technical Support Team (TST) for the informative background notes for this session. Likewise, our commendation also goes to the keynote speakers and panelists for their insightful and thought provoking presentations on these highly important thematic issues now under consideration.

Co-Chair,

Climate change is the gravest threat to the sustainable livelihoods, wellbeing, viability, security, and sovereignty of our respective countries.

And we agree with the TST report and other speakers today that climate change and disaster risks are fundamental concerns of mutual interest to the whole international community in the context of sustainable development.

So, whilst we respect the mandates of other bodies like the UNFCCC to tackle climate change and disaster risk reduction, we believe that these are among the most salient issues and that they must also be addressed in the post-2015 development agenda, and the SDGs in particular. A global development agenda that ignores climate change would be unacceptable.

Overwhelming scientific consensus such as that highlighted by the IPCC's Fifth Assessment Report speaks to slow-onset events impacting on sustainable development for the international community.

Escalating greenhouse gas emissions over the past century have resulted in degraded land fertility, lowered agricultural production, and reduced biodiversity. The alarming acidification of our oceans and seas is impacting the health of the marine ecosystem and continues to threaten our food security and economic viability. The rapid loss of polar sea ice and sea-level rise challenge our sovereignty as nations. The striking and increasing incidences of more frequent and extreme weather events are damaging our limited infrastructure and posing health hazards for our people. Combined, the effects of climate change caused by greenhouse gas emissions are seriously threatening our sustainable future.

These are the harsh realities that we, as SIDS, continue to face in seeking to sustainably develop. That is why the PSIDS, at the national, regional and at our recent inter-regional meeting last August in Barbados and in September in Majuro respectively, have decided to recommit to address our serious sustainable development concerns under the ambit of internationally agreed development goals including the MDGs, the Rio-Plus 20 outcome, and particularly through the Barbados Plan of Action and the Mauritius Strategy of Implementation; leading up to and beyond the Third International Conference on SIDS in Samoa in September 2014.

Co-Chair,

We also recognize that SIDS contribute the least to climate change yet continue to bear the brunt of its impact. We alone cannot overcome these existential threats. We therefore welcome and urge the international community to unite with us and assist us to mitigate and adapt to the challenges posed by climate change and disasters for our sustainable future.

It is in this spirit that we therefore call on this intergovernmental process to recognize that climate change and disaster risk reduction are cross-cutting issues. They could be addressed as targets and indicators under certain overarching sustainable development agenda, as highlighted in the TST report.

For instance, under an extreme poverty eradication goal, a climate change target could be for all countries to attain a globally agreed standard minimum low carbon economy status. The target should also account for the different stages of respective countries development.

Indicators for such a target could include national land policies and legislation to promote best practices in sustainable agriculture, eradicate corruption related to land issues; transfer of environmentally friendly technology for agriculture and economic development; and build national capacity and capabilities through technical assistance, training and institutional strengthening.

Similarly, under a possible sustainable or renewable energy goal, the climate change targets could include countries to be carbon neutral by a globally agreed timeline. Indicators for this target could comprise phasing out fossil fuel under national legislation and policies; transfer of appropriate technology that is eco-friendly; and streamline, simplify and harmonize processes to access international finance for energy neutral development that facilitates adaptation, mitigation and risk reduction.

Co-Chair,

In the context of the Pacific SIDS own proposal for a dedicated goal on oceans and seas, we envisage that climate change and disaster risk reduction can be incorporated under the target of achieving a healthy marine environment.

This would encompass conservation of a proportion of coastal and marine protected areas of particular importance to biodiversity and ecosystem service. It would also seek to address the impact of ocean acidification on marine and coastal ecosystem and resources, in particular coral reefs and mangroves, by enhancing their resilience.

In conclusion, **Co-Chair**, we again applaud the commendable progress made thus far in the OWG on SDGs as well for the inclusive, balanced, fair and transparent manner in which the inter-governmental process is managed under the leadership of the Co-Chairs and recommit ourselves to work with both Co-Chairs and other stakeholders.

I thank you.

PRILOG 2. – RASPORED SASTANAKA NA COP-28 U DUBAIJU, 2023. godine

UN Climate Change Conference – Dubai 30 November – 12 December 2023   Overview Schedule
Twenty-eighth session of the Conference of the Parties (COP 28)   Eighteenth session of the Conference of the Parties to the Kyoto Protocol (CMP 18)   Fifth session of the Conference of the Parties to the Paris Agreement (CMA 5)   Fifty-ninth session of the Subsidiary Body for Scientific and Technological Advice (SBSTA 59)   Fifty- ninth session of the Subsidiary Body for Implementation (SBI 59)

Version of 26/11/2023

This overview schedule aims at helping participants to prepare for the sessions.

It should be considered indicative and will be updated with new information as it becomes available. Information on a few Ministerial and other High Level events which status is "TBC" will be provided soon.

Information on mandated and special events will be found in due time on the session pages, please also consult the UNFCCC Calendar for detailed information, including start and end times of events.

Once the sessions have started, please consult the Daily Programme for detailed information, including on negotiating meetings.

Pre-sessional period Friday 24 November - Wednesday 29 November		
Friday 24 Nov	Saturday 25 Nov	Sunday 26 Nov
LDCs coordination meetings	Meeting of the FWG (Venue: InterContinental Dubai Festival City, Dubai) LDCs coordination meetings	Meeting of the FWG (Venue: InterContinental Dubai Festival City, Dubai) Meeting of the CDM EB Meeting of the KCI AGN coordination meetings SIDS coordination meetings
Monday 27 Nov	Tuesday 28 Nov	Wednesday 29 Nov
Meeting of the FWG (Venue: InterContinental Dubai Festival City, Dubai) Meeting of the CDM EB Meeting of the KCI Just Transition Workshop (p.m.) AGN coordination meetings SIDS coordination meetings	Meeting of the FWG (Venue: InterContinental Dubai Festival City, Dubai) Meeting of the CDM EB TED 8 New collective quantified goal on climate finance (p.m.) G77 & China coordination meetings	G77 & China coordination meetings

WEEK 1 - Thursday 30 November - Thursday 7 December		
Thursday 30 Nov	Friday 1 Dec	Saturday 2 Dec
Opening Ceremony Opening COP/CMP/CM Opening SBSTA/SBI Mandated events: • RM Technical Event (p.m.) • RM Technical Event-private sector (p.m.) Negotiations	Opening World Climate Action Summit High-Level Roundtables High-Level Events High-Level Segment (HLS) part I (p.m.) Mandated events: • ETF reporting tools (lunch) • ETF training programme (lunch) • GST RT Adaptation (p.m.) • Live demonstration of the test version of the ETF reporting tools (p.m.) • LCIPP Annual Gathering of Knowledge Holders- Part I (all day) Negotiations	G77 & China Summit High-Level Roundtables High-Level Events Closing World Climate Action Summit Opening High-Level event on GCA (p.m.) Mandated events: • 16th NWP Focal Point Forum (a.m.) • GST RT Means of Implementation and Support (a.m.) • GST RT Mitigation (p.m.) • LCIPP Annual Youth Round Table - Part I (p.m.) Negotiations

WEEK 1 – Thursday 30 November – Thursday 7 December		
Sunday 3 Dec	Monday 4 Dec	Tuesday 5 Dec
Health/relief, recovery and peace	Finance/trade/gender equality/accountability	Energy, industry, and just transition
Mandated events: Youth Forum Dialogue (a.m.) High-Level Ministerial Dialogue on NCQG (a.m.) Earth Information Day (a.m.) FSV workshop (all day) ILO workshop on gender-responsive just transition for all (all day) Earth Information Day World Café (p.m.) LCIPP Multi stakeholder Dialogue (lunch, p.m.) High-Level Ministerial event on Just Transition (p.m.) Negotiations	HL Event on NAPs (p.m.) Mandated events: FSV workshop (a.m.) Gender Day – Technical Dialogue: Financing for a gender just transition (a.m.) In session Workshop on NMAs in conjunction with the 4th meeting of GCNMA (a.m.) Youth Forum Dialogue (lunch) LCIPP Indigenous Curricula and Materials Round Table Dialogue (lunch, p.m.) Presidency's Open Dialogue with Observer Constituencies HL Gender Day Dialogue (p.m.) Negotiations	Mandated events: Multilateral Assessment (all day) LCIPP Annual Gathering of Knowledge Holders – Part II (lunch) Youth Forum Dialogue (lunch) Negotiations

WEEK 2 – Wednesday 6 December – Tuesday 12 December (Thursday 7 December = Rest day)		
Wednesday 6 Dec	Friday 8 Dec	Saturday 9 Dec
Multilevel action, urbanization and built environment/transport	Youth, children, education and skills	Nature, land use, and oceans
Mandated Events: Youth Forum Dialogue (p.m.) LCIPP Annual Youth Round Table – Part II (lunch) Multilateral Assessment (p.m.) Negotiations Closing SBSTA/SBI (p.m.)	Mandated Events: High-Level Ministerial Dialogue on Climate Finance (p.m.) Youth-Led Climate Forum (a.m.) Negotiations	HLS part II Mandated Events: 2023 Annual High-level Ministerial Roundtable on pre-2030 Ambition (a.m.) Negotiations

WEEK 2 - Wednesday 6 December - Tuesday 12 December (Thursday 7 December = Rest day)		
Sunday 10 Dec	Monday 11 Dec	Tuesday 12 Dec
Food, agriculture and water		
HLS part II Mandated Events: Presidency ACE Event: Empowering a Fair, Inclusive, and Just Transition (a.m.) Negotiations	Closing COP/CMP/CMA part I GCA High-Level event closing (p.m.) Negotiations	Closing COP/CMP/CMA part II

SAŽETAK

Male pacifičke otočne države trenutno su među najosjetljivijima na rizike klimatskih promjena zbog porasta razine mora i izglednog potpunog nestanka teritorija. Zabrinutost oko destruktivnih učinaka promjena, klimatska diplomacija koju čine diplomati s pacifičkih otoka, aktivno je uključena u multilateralne pregovore i lobiranjima na sastancima COP-a u sklopu Misija pri UN-u, te čine veliki doprinos u rješavanju složenih globalnih klimatskih pitanja. Iako s periferije političkog utjecaja i moći, male pacifičke otočne države okupljene u saveze i udruge proaktivno ulaze u multilateralne pregovore i lobiranja, a dijalog pruža prilike za vidljivije i otvorenije donošenje odluka. Te države kontinuirano ojačavaju svoje pozicije uz potporu partnerskih skupina, uključujući i ostale države u razvoju i nevladine organizacije sa istom ili sličnom problematikom.

Ključne riječi

klimatska diplomacija, konferencije UN-a, male pacifičke otočne države, lobiranje, COP, AOSIS, IPCC

SUMMARY

Small Pacific Islands Countries are currently among the most vulnerable to the risks of climate change due to rising sea levels and the probable complete disappearance of their territory. Concerned about the destructive effects of change, climate diplomacy composed of diplomats from the Pacific Islands is actively involved in multilateral negotiations and lobbying at COP meetings as part of UN Missions, significantly contributing to solving complex global climate issues. Although from the periphery of political influence and power, small Pacific Islands Countries gathered in alliances and associations, proactively enter into multilateral negotiations and lobbying while dialogue provides opportunities for more visible and more open decision-making. These countries continuously strengthen their positions with the support of partner groups, including other developing countries and non-governmental organizations with the same or similar issues.

Keywords

Climate diplomacy, climate change, small Pacific Islands Countries, UN conferences, COP, AOSIS, IPCC